SAMUELIS PUFENDORFII

Jur. Nat. & Gent. in Academia Carolina Profeſſ. Primarii

DISQUISITIO

DE

REPUBLICA IRREGULARI

Ad Severini Monzambano Cap. IV. de Forma Imperii Germanici.

Ad exemplar Londinenſe.

BIBLIOTECA NAZIONALE 1872 FIRENZE

M. DC. LXIX.

Digitized by Google

4759.3 91

Q. D. B. V.

DISQUISITIO
De
REPUBLICA IRREGULARI.

§. I.

QUanquam plerique, qui res naturales, aut hominum induſtria arbitriové inventas & inſtitutas contemplantur, circa id quam maxime ſoleant eſſe ſoliciti, quod in quovis genere eſt perfectiſſimum, cum ſemper manca habeatur ſcientia, quæ nondum genuinam & plenam objecti ſui conſtitutionem ſit complexa: non tamen ideo ſpernendum eſt eorum ſtudium, qui defectus quoque rerum, & qua velut abs primaria ſua idea diſcedere ſoleant, curatius obſervant. Cum

enim plurima naturæ, aut artis
infra abſolutam perfectionem
ſtant, horum quoque indoles à
debet intelligi, ſiquidem illas
noſtris utcunque velimus adp.
Nec vitium aut aberrationem em
re norit, qui non intellexerit, q
que à rectitudine quodlibet abſ
Ne longe abeamus, in exempl
bunde poterit ſufficere nobiliſſ
inter huma inſtituta civitas. Ill
bus legibus ſit informanda, ut nu
omnibus abſoluta, & producend
vium felicitati maxime idonea r
tur, multi operoſe inquiſiverun
genio magis oſtentando, quam
mortalium mores ad tam accurata
gi regulas queant. Sed & qua
ctura regulares civitates conſten
ſim traditur. Neque minus tam
tile fuerit conſideraſſe civitatum
rationes, & ſi qua forte occurreri
quæ diſparem plane à reliquis f
induerit, æque curioſe rimanda,
turæ ſcrutatores inuſitatas anima

plantarumque aut lapidum formas ſolent. Unde & nobis jam in argumentum diſſertationis Academicæ, qua iſthoc exercitii genus in nova hacce Carolina auſpicaremur, placuit reſpublica irregularis; idque eo magis, quod quę ab eruditis operoſe heic diſceptantur, non uſque quaque ad liquidum videntur deducta. Veritatem inveſtigare unice nobis propoſitum. Et uti in gratiam alterius ſententiam, quam falſam judicaveris, propugnare mercenarium eſt, ita abjecti fuerit, & libertatis philoſophicę favorem ignorantis, ſolo contradicentium numero terreri. Quod ſi conviciis & maledictis rem agere quis inſtituat, obſervandum erit illud ap. *Marcum Antoninum* l. 6. §. 6. ἄριστος τρόπος τοῦ ἀμύνεσθαι, τὸ μὴ ἐξομοιοῦσθαι. *Optimus injuriam ulciſcendi modus eſt, inferenti ne ſis ſimilis.* Cæterum ut abs veri ſcopo nos ne aberremus, DEI O. M. opem ſupplices imploramus.

§. 2. Civitatis igitur proprie dictæ natura uti in unione ſub uno ſummo

imperio conſiſtit; ita tres dari i
ſpecies regulares, monarchiam,
ſtocratiam, & democratiam, tral
um eſt. Singulæ vel integra velu
nitate gaudere, vel morbo vitiové
vi aut levi laborare intelliguntur.
nam monarchiam illam dicemus,
rex quidem fidelem populi ſui cu
agit, diſciplinamque & leges ad i
indolem dextre attemperat, nec
inanem oſtentationem, luxuriam
largitiones viribus opibusque p
cis abutitur; contra autem populu
cile ac promtum obſequium præ
Optimatum reſp. tunc bene ſe ha
quando ſenatus fit particeps, p
quisque virtute, ac rerum gerenda
dexteritate pollet; & ubi optim
citra reſpectum privati commodi,
in factiones diſtracti, junctis ſt
bono publico invigilant, ſubjectis
dem promte officium obeuntibus.
pularem civitatem laudaveris, ul
æquabili omnium libertate omn
pro virili reſp. cordi eſt, & ubi b
conſilia facile locum inveniunt, ac
ſi

ſtantiſſimus quisque muneribus præſicitur, cæteri modeſte parent. Et quæ alia ſunt, ex quibus civitatum bona velut habitudo æſtimatur.

§. 3. Enimvero humanarum conditio rerum non fert, ut in omnibus civitatibus ejuſmodi ſtatus deprehendatur. Morborum atque vitiorum multis in rebusp. non minus, quam in ſingulis hominibus uberrima ſeges, & minimis urgeri inſtar felicitatis ac perfectionis habetur. Porro morborum, quibus civitates infeſtantur, alios videmus oriri ex malitia hominum, alios ex prava diſpoſitione ipſius civitatis. Inde alia vocari audias vitia hominum, alia vitia ſtatus. Speciminis cauſa nonnulla tangemus. In regno vitium hominum eſt, ſi, quem ſors naſcendi, aut infelicia civiũ ſuffragia ſolio admoverunt regnandi artibus deſtituitur, nullaq. aut exigua reip. cura tangitur, eamque pravorum miniſtrorum ambit oni, aut avaritiæ lacerandam proſtituit, ſi ſævitia aut iracundia idem eſt terribilis, ſi citra neceſſitatem remp. in caſum dare

 gau-

gaudet, ſi quæ ad tolerandos reip. ſumtus conferuntur, luxu, aut per inconſultas largitiones diſſipat, ſi pecunias civibus exortas præter rationem accumulat, ſi contumelioſus, ſi injuſtus eſt, & quæ ſunt alia, per quæ mali nomen principis comparatur. Vitia hominum in ariſtocratia ſunt, ſi per ambitionem, pravasque artes via in ſenatum pateat viris improbis aut ineptis, excluſis melioribus; ſi optimates factionibus diſtrahantur; ſi plebe tanquam mancipiis uti, & bona civitatis augendo privato patrimonio intervertere ſtudeant. In democratia vitium hominum eſt, ſi inepti homines turbulenter, & importune ſententias ſuas incongruas tueri velint, ſi egregiæ virtutes per invidiam opprimantur, ſi per levitatem leges temere figantur, atque refigantur, & quæ modo placuerunt, mox citra rationem diſpliceant, ſi ſordidi aut inepti homines rebus gerendis præficiantur. Vitium porro hominum, quod in quamvis civitatis ſpe-

ciem cadere poteſt, eſt, ſi quibus imperii adminiſtratio incumbit, officio ſuo negligenter aut pravè fungantur, & ſi cives, quibus ſola obſequii gloria relicta, frenum mordeant. Aſt vitia ſtatus in univerſum dicere poſſis, ubi leges & inſtituta civitatis non ſunt attemperata ad genium populi aut regionis: aut ubi eadem cives diſponunt ad turbas internas, aut ad odia vicinorum incurrenda, aut ubi eosdem reddunt ineptos ad obeundas functiones, quæ reip. ſervandæ ſunt neceſſariæ, puta ſi per leges civitatis non poſſint non in imbellem ſegnitiem reſolvi, aut inidonei ad ferendam pacem reddi. Qualia plura obſervabit, qui ſingularum civitatum inſtituta atque indolem accurate norit expendere.

§. 4. Cæterum etſi plurimum interſit inter remp. ſanam atque morbidam, non tamen ideo multiplicandæ ſunt ſpecies rerump. ſimplicium, & ſingulis formis rectis una aut duæ vitioſæ, tanquam ſpecies propiè dictæ, ſunt op-

ponendæ. Scilicet ſpeciem reip. ſimplicis propriè conſtituit ſubjectum ſummi imperii, prout illud eſt una perſona phyſica, aut unum corpus ex paucis, aut univerſis civibus conſtans. Vitia imperantium aut parentium, aut pravitas legum peculiarem ſpeciem non conſtituit; uti morbi, & membra prave conformata, non ſtatim alios ſpecie homines efficiunt. Per iſta hæc quippe vitia neque natura poteſtatis in ſe, neque ſubjectum ejuſdem proprium variatur. Et hactenus recte *Hobbeſius de Cive*, c. VII. §. 2. negat, *anarchiam oppoſitam democratiæ, oligarchiam ariſtocratiæ, tyrannidem monarchiæ, eſſe tres alias ſpecies civitatis.* Et in *Leviath*. l. 2. c. 19. *neminem puto credere ait, vitium regiminis novam & peculiarem* ſpeciem reip. eſſe. Illud tamen non in univerſum, ſed aliquando duntaxat verum eſt, quod d. l. ſubjungit: *anarchiam, oligarchiam & tyrannidem eſſe tria nomina diverſa, quæ illis indidere ii, quibus vel regimen, vel rege-*

regentes diſplicuerunt. Solent quippe homines per nomina non res tantum, ſed & proprios affectus, puta amorem, odium, iram, & quanti illas æſtiment, *una ſignificare.* Scilicèt quod in aliis rebus contingit, ut unus amet, abs quo alter vehementer abhorret; ita & eadem forma reip. uni arridet, alii faſtiditur. Idque non ideo tantum, quod aliqui ex una magis quam alia reip. forma utilitatem capiunt; ſed & ob peculiarem ingenii inclinationem. Sicut in univerſum probari nequeat illud *Lyſiæ orat.* 24. *nemini à natura inſitum eſſe, ut aut popularem ſtatum, aut paucorum principatum amet; ſed quicunq; reip. ſtatus cuiq; maxime confert, hunc quemlibet conari ſtabilire.* Sane ſuperbo homines ingenio, & quibus æqualitas popularis inviſa eſt, ubi in democratia pari omnes jure de rep. ſuffragia ferre vident, cum tamen in quavis fere civitate plebis maximus ſit numerus, ochlocratiam id vocant, q. d. ſtatum, ubi vilis turba rerum potitur nec egre-

giis viris, quales ipſi ſe ducunt, aliqua relinquitur prærogativa. Et tamen id vocabulum, contemtum notans, non immerito imponetur civitati, qualis quondam Epheſiorum erat, qui cum Hermodorum civitate expellerent, ita locuti ſunt: ἡμέων μηδὲ εἷς ὀνήϊστος ἔστω. εἰ δέ τις τοιοῦτος, ἄλλοθι. μετ᾽ ἄλλων. *Nemo de nobis unus excellat, ſed ſi quis extiterit, alio in loco, & apud alios ſit.* Quos univerſos eo nomine morte multandos Heraclitus ajebat. *Cicero Tuſculan. V. Diogen.Laert.* l 9. in *Heraclito.* Sic cui dolet ſenatu ſe excludi, cum tamen aliis ſenatoribus inferiorem ſe hautquidquam arbitretur, per contemtum & invidiam ὀλίγους illos vocat, q. d. paucos quoſdam, qui cum nulla re cæteros emineant, in pares tamen aut meliores imperium exerceant. Sic gentes, erectiore juxta ac teneriore indole, heros & dominos vocant reges populorum, qui ſtrictiori ſunt obſequio adſueti; cum tamen eadem ſpecie poteſtas patria præfracto puerum ingenio aſpe-

aſperius tenero mollius tractare ſueverit. Idem judicandũ de tyranni vocabulo, quod indelebile odiũ comitatur ex Græcorum uſu, queis ſumma civitatum felicitas in libertate populari fere conſiſtere judicabatur. Unde apud *Lucianum in Phalaride* 1. dicitur; *in univerſum populi non perpendentes, qualis nam ille ſit, qui ſumma rerum praeſt, ſive juſtus, ſive injuſtus,* ἀντὶ ἁπλῶς τὸ τυραννίδος ὄνομα μισοῦσι, *ſimpliciter ipsũ tyrannidis nomen odio proſequuntur.* Hinc quoque *Mnemon* c. v. *de Heraclea tyrannis* apud *Photium* memorat de Dionyſio, quarto Heracleæ tyranno: οὕτως γοῦν εἰς μέγα δόξης ἀνελθὼν, καὶ τὸν τύραννον ἀπαξιώσας, τὸ βασιλέως ἀντέλαβεν ὄνομα. *Sic igitur magnam gloriam adeptus, tyranni nomen dedignatus, regis aſſumſit.* Scilicet quod hocce nominis minus invidiæ, & plus dignationis haberet. Hactenus igitur recte *Hobbes.* d. l. *non eſt quod quis credat, formam regiminis aliam eſſe, quando civibus placet, & aliam, quando diſplicet, aut ſi ab imperantibus iidem duriter habeantur.* Et nemo ta-

men eſt, quin intelligat, aliquando non immerito invidioſa iſta vocabula adhiberi, ut adeo pravorum principum & procerum regimen à bonorum, turbulentæ & levis plebeculæ à modeſti regimine populi ipſa appellatione diſcernatur. Neque ab hiſce multum diverſus abire videtur *Ariſtoteles*, qui tyrannidem, oligarchiam, & democratiam, (nam ſanam remp. popularem ipſe πολιτείαν vocare ſuevit,) παρεκβάσεις, ſeu aberrationes & degenerationes regni, ſtatusque optimatium, & popularis adpellat. vid. *polit.* l. 3. c. 7. & 8. Quis autem nudam παρέκβασιν ad peculiarem ſpeciem conſtituendam ſufficere judicaverit? Quanquam cum vocabulum εἶδος laxius poſſit accipi, ſuper eo non adeo pertinaciter litem alicui movendam putamus.

§. 5. Enimvero ubi occurrerit aliqua reſp. quæ neque ad regulares ſanaſque referri, neque tamen diſcrimen, quo ab iſtis diſcedit per nudum morbum aut παρέκβασιν poſſit explicari, operoſior inter eruditos oritur diſquiſitio.

Pleri-

Plerique breviſſimam judicant rationem hac difficultate defungendi, ſi tales reſp. vocent mixtas, & ex ſimplcibus formis velut refractis & inter ſe temperatis compoſitas. Ejuſmodi mixtarum rerump. nonnulli recentiorum complures ſpecies fingunt, ut tamen, plerisque tanquam incongruis rejectis, duos cumprimis miſcendi modos commendent. Unus eſt, cum partes ſummi imperii diviſim & independenter ſunt penes diverſas perſonas, & corpora ejuſdem reip. ita ut ſingula, quam partem habent, eam ſuo jure obtineant, & proprio ex judicio adminiſtrent; quod ad reliquas imperii partes ſubditorum inſtar ſint. Alter, cum ſummum imperium, quod majeſtatem vocari apud multos invaluit, indiviſim eſt penes plures uno, ut tamen neque plerique ſine paucis, neque cæteri omnes ſine uno diſſentiente quid efficaciter ſtatuere, partesque imperii exercere poſſint. Idque iterum dupliciter,

citer, vel ut omnes heic ſint æquales, vel ut uni alterivé eximia quædam jura competant, quæ ipſe ſine cæteris exercere poſſit. Citantur inſuper multi antiquorum, apud quos mixtarum rerumpublicarum frequens eſt mentio. Circa quos illud monendum, plurima quæ illi ſuper mixtura rerump. tradunt, hautquidquam ad dividendas ſummi imperii partes inter diverſas perſonas aut concilia pertinere, ſed vel ad rite temperanda requiſita perſonarum, ex quibus concilium imperans componitur, vel ad inſtituta diverſarum rerump. probe combinanda. Deinde putaverim nonnulla mixtionum exempla commode poſſe explicari ope diſtinctionis inter ipſum imperium, & modum adminiſtrationis. Ut illæ reſp. ex aliis quid admixtum habere dicantur, quarum modus adminiſtrandi ex alia reip. forma petitus videtur; puta ſi in civitate, ubi ſumma rerum eſt penes populum, pleraque per principem ali-

quem,

quem, aut ſenatum expediantur; aut ſi in ariſtocratia unus magiſtratus inſigni autoritate polleat, vel ſuper multis populus conſumatur; aut ſi in regno ardua negotiorum ad ſenatum populumvé referantur. Quod ſi hæc duo ad aliqua veterum, quæ afferuntur, loca non quadrent, iſta, quæ ſequuntur, rem expedient. Scilicet oſtenſum eſt alibi, ad eſſentiam civitatis perfectæ & regularis requiri, ut in ea ſit talis unio, per quam omnia, quæ ad ipſam regendam faciunt, velut ab una anima proficiſci videantur. Igitur manifeſtum eſt, per priorem mixturæ modum conſtitui corpus, quod non vinculo unius imperii, ſed pacto duntaxat contineatur; quodq; adeo hautquidquam inter civitates proprie dictas, ſed inter irregulares reſp. ſit cenſendum; ſat debile, & internis convulſionibus valde obnoxium. Circa alterum mixtionis modum conſiderandum putem, an illi penes quos ita indiviſim eſt ſummum imperium, conſtituant ſenatum perpetuum,

um, qui univerſam civitatem, tamquam unum & quaſi continuum corpus, gubernet. Quo caſu ariſtocratia erit, ſed ad negotia expedienda valde incocinna, dum unus paucivé refragantes reliquorum placita reddere inania poſſunt. Quod ſi autem ad ſingulos iſtos, de cætero pari jure gaudentes, ſingulæ partes reip. integrantes peculiariter pertineant, ſed actus ſummi imperii nemini liceat exercere, niſi univerſis unanimiter conſentientibus; erit ſyſtema propriè dictum, ſed quod propter nimiam & ſupervacuam velut arctitudinem ad res gerendas itidem ſit ſatis inhabile. Verum ubi unus reliquis auctoritate, & nonnullis ſummi imperii particulis inſigniter præpolleat, erit irregularis reſp. inter monarchiam ex procerum mole laborantem, & ſyſtema velut interjecta. Eo major autem erit irregularitas, ſi plures uno reliquos emineant.

§. 6 Enimvero uti nemini, cui mordicus mixtæ reip. vocabulum retinere ſtat, conſtantiæ laudem invidemus:

mus; ita commodius nobis, & ad doctrinam planius, ſimulque ad demonſtranda in certis rebuſp. quædam qſ. phænomena expeditius videtur, ſi respublicas in univerſum dividamus in ſimplices & compoſitas. Ad compoſitas referimus ſyſtemata civitatum. Simplices iterum diſpeſcere licebit in regulares, & irregulares; (quanquam & hæc diſtinctio ad ſyſtemata adplicari poteſt.) Regulares ſunt tres illæ notiſſimę civitatum ſpecies, ex ſubjecto ſummi imperii proprio reſultantes. Quibus ſæpe accidunt παρεκβάσεις & morbi per quos non tam forma intrinſece alteratur, quam modus adminiſtrandi vitiatur. Si quæ ſuperſit, quæ ad neutrum harum claſſium quadrent, inter irregulares numerandæ ſunt. Cæterum irregularium reip. formarum neque certus iniri numerus, neque certæ conſtitui ſpecies queunt, propter magnam varietatem, quæ heic reipſa occurrere, aut animo fingi poteſt. In univerſum id tantum obſervetur, irregula-

gulares reſp., & παρεκβάσεις ac morbos rerump. in eo differre, quod morbus ſemper velut illegitimam & erubeſcendam faciem præ ſe ferat, quippe qui ex commodæ formæ prava adminiſtratione, aut ex male concinnis legibus atque inſtitutis proveniat. Verum irregularitas non ipſam ſolum formam intrinſece afficit, ſed & publica ac velut legitime ſancita palam ſeſe, & citra verecundiam oſtendere audet. Adeoque morbus ex intentione eorũ, qui remp. conſtituerunt, abeſſe debeat, & ſemper tanquam pravum quid in rep. apparet, irregularitas autem voluntate, aut approbatione eorum, ex quibus reſp. componitur, emerſit, aut confirmata eſt. Sicuti alia eſt ratio ædificii, cujus deſignatio quidem regulis architectonicis congruit, ſed ipſa materies vitioſa, aut ſocordia incolentium, tectum hiat, parietes ruinam minantur, trabes gemunt, fundamenta labant, & cui per ipſum architectum à communibus diſcedens regulis ultro

forma-

forma eſt aſſignata, aut ingruens vitium extraordinario quodam modo ſolidatum. Deinde irregularitatum aliæ ab initio conſtitutæ reip. ſtatim extiterunt; aliæ ſucceſſu temporis, & tacitis momentis irrepſerunt. Scilicet contingere potuit, ut ab initio reip. conditæ, aut circa inſignem ejus mutationem, per conditores, aut mutationis autores, regularis forma, non potuerit introduci, inſcitia, aut quia res præſentes non ferebant de ſtatu rite concinnando cogitare. Sæpe quoque ſocordia imperantium, aut alia occaſione morbus in remp. irrepit, qui ubi tantas radices egit, ut ſine exitio reip. expelli nequeat, nihil reliquum eſt, quam ut ſanctione publica vitium velut exuat, & quod hactenus uſurpatio, factio, aut contumacia erat, deinceps jus aut privilegium audiat.

§. 7. Verum præſtiterat in ſingulari aliquo exemplo naturam irregularitatis rimari, ne quis fruſtra fingi cavilletur, quæ nunquam reipſa exiſterent;

rent; modo inveniri ita facile poſſit reſp., quæ irregularem ſe agnoſcere, aut pro tali ſe haberi velit. Sane in Imperii Gemanici ſtatu aliquid irregulare latere, nonnulli viri hautquidquam rerum imperiti dudum judicarunt. Et ſi alia in hanc rem argumenta deeſſent, ſufficere poſſet diſcordia ſcriptorumque ejus nationis, qui Germaniæ ſtatum in media Germania anxie quærunt, neque tamen poſt tantam librorum molem rem ſatis ad liquidum perduxiſſe multis cordatis judicantur. Quanquã enim plerique pro ſtatu mixto ex monarchia & ariſtocratia, in quo hæc præponderet, pugnent: dantur tamen, quibus illa mixtura ad palatum non eſt. Ne longe abeamus, non ita pridem in lucem prodiit libellus ſuper ſtatu Germaniæ, cujus autor ſe fert *Severinum de Monzambano Veronenſem*; quod nomen tamen plerique fictum judicant, verumque autorem variis conjecturis ac ſuſpicionibus indagant. Ejus ſententia ſi firmo ſtaret talo,

lo, jam in promtu foret reip. irregularis illuſtriſſimum exemplum. Ita autem ille dicti libelli *cap.* VI. poſtquam prolixe aliorum tradita examinaverat, demum concludit: *Germaniam eſſe irregulare aliquod corpus, & tantum non monſtro ſimile, ſiquidem ad regulas ſcientiæ civilis exigatur; quod lapſu temporum per ſocordem facilitatem Cæſarum, ambitionem principum, turbulentiam ſacerdotum ex regno regulari in tam male concinnatam formam eſt provolutum, ut neque regnum etiam limitatum amplius ſit, licet exteriora ſimulacra tale quid præ ſe ferant, neque exacte corpus aliquod aut ſyſtema plurium civitatum fœdere nexarum, ſed aliquid potius inter hæc duo fluctuans.* Iſthæc etſi multis non imperitis rerum viris ſeſe adprobarunt, non paucos tamen nova iſthæc & monſtroſa, uti credunt, opinio ita irritavit, ut certatim ad eam oppugnandam provolarint, & non pauca velut de hoſte jam proſtrato tropæa excitare feſtinarint. Nobis

uti

uti tantæ litis arbitria hautquidquam ſuſcipere placet; ita ad argumentum noſtrum illuſtrandum cumprimis facere videtur, ſi quæ rationes contra Severini Sententiam prolatæ ſunt, curatius examinentur. Non quod eandem, ſaltem quatenus ad ſtatum Germaniæ applicatur, ex aſſe noſtram facere, aut cum tanta turba ſcribacium, ut apparet, hominum in certamen velimus deſcendere; ſed quod credamus, ejusmodi ſingularium exemplorum diſcusſione, colligi nonnulla poſſe, ex quibus ſcientia civilis in univerſum reddi locupletior queat.

§. 8. Inter eos igitur, qui publice, quantum nobis conſtat, in Severinum calamum ſtrinxere, poſtremus eſſe non voluit *Martinus Schoockius*, conſcriptis *in promulſidis vicem* XII. *exercitationibus*, etſi juſta, quæ minari videbatur, volumina mors erudito orbi invidit. Iſte *exercit.* VI. §. 12. ſtatum Germaniæ monarchicum, & Imperatorem monarcham declarat, hiſce potiſſimum

argu-

argumentis ductus: quia *ipſi competit jus primarium precum.* (Atqui plurima per Germaniam canonicorum collegia ſuo jure, non per modum precum aut commendationis, canonicos creant,) *cujusvis generis & dignitatis gradus confert.* (atqui præmia & dignitates conferre non ſemper cum ſummo eſt imperio conjunctum.) *ab ipſo ſolo obtinetur inveſtitura & collatio feudorum principalium.* (quo cum effectu infra patebit.) *Academias conſtituit.* (atqui ille Status, cui Academia ſubeſt, quid publice doceri debeat, præſcribit.) *facultatem indulget condendæ urbis.* (atqui etiam ſine Cæſaris indultu principes Germaniæ locum aliquem munitionibus poſſunt circumdare, incolas eodem collocare, privilegia iisdem concedere, ſaltem in ipſorum ditione valitura; quorum deinceps parum credo inter eſt, rureſtres an oppidani audiant) Non autem omiſſam à *Severino* fuiſſe *poſtremam provocationem ad Cæſarem*, patet ex c. V. §. 18.

ſeqq. An tamen à ſummis Germaniæ judiciis ad Cæſarem provocari ſoleat, inquirere jam non vacat. Porro *in ſtatu monarchico non eſſe neceſſarium, ut nemo ſua jura cum regis poteſtate comparare audeat, utque adeo omnes proceres ab arbitrio regis dependeant, eiq; ad rationem reddendam ſint obſtricti*, id ſolide oſtenditur exemplo Romanorum Conſulum adducto. Idem *exercit.* VII. *abſolutam Imperatori cum Imperio conſiderato poteſtatem* adſtructum it. Atqui non erat quæſtio, quid poteſtatis univerſo imperii Germanici corpori competeret, ſed quid Imperatori ſtatibus contradiſtinctio. Iſti *abſolutam* poteſtatem in remp. Teutonicam competere, neſcio an gratis quis ſit crediturus. Nec facile accuratam *abſolutæ* poteſtatis definitionem quis ab illo expectaverit, cui *abſolutum*, *ſummum*, & *perfectum* unum & idem ſunt; cum tamen ſummum aliquid limitatum, & perfectum in ſuo genere dari queat. Eo quoque nomine *Severinus* Germaniam

verum

verum regnum negaverat, quod etiam *in limitato regno nemo ſua jura, & libertatem ſuam cum regis poteſtate comparare audeat; in Germania autem nemo ſtatuum admittat, ſuas ditiones magis ad Cæſarem, quam ad ſe pertinere.* Heic *Schoockius* regerit; atqui dixerit mihi, *quinam ſive Principes, ſive Electores* ſeſe comparent cum ipſo Imperatore. Verum non de dignitate, autoritate, eminentia, aut potentia ſermo eſt; ſed annon recte Princeps aliquis Germaniæ poteſtatem illam, quam in ſuam ditionem habet, poſſit, ſaltem quoad effectum, comparare cum ea poteſtate, quam Imperator in univerſum Imperium obtinet; & annon efficacius ſibi ſubjectis imperet, quam Cæſar ſolus univerſo Imperio. Ab Ordinibus autē, *ſi vis major ingruerit, & imperio & Imperatori munꝰ afferri aut pecuniarium, aut loço illius ſubſidiū militare;* item, *Imperatori, conſultis Imperii ordinibus* (addendum, & conſentientibus) *jus eſſe, aliquem Imperii hoſtem, ſi meruerit,*

erit, declarare, atque avitis quoque poſ ſeſſionibus dejicere; id vim vinculi fœderalis non excedere, Severinus ratione, & exemplis oſtendi poſſe arbitratur. Argumentatur deinceps *Schoockius*: *Si rex nullus agnoſci debeat, niſi jus habeat alienandi & permutandi bona regni*; atqui cum poſterius non concedatur regi Galliæ, abſoluto licet, patebit ſane nihil obſtare, quo minus rex detur, qui nihil juris in bona ſubjectorum ſuorum habeat. An iſthæc ſequela firma ſit, Logici, jureconſulti, & Politici diſpiciant. Denique cum in *exercitat.* VIII. contra *Severinum* debuiſſet oſtendere, remp. Germanorum ad ſyſtema aliquod ſociorum non accedere; ad iſthæc convellenda ſatis credidit dixiſſe: *non eſt hic cogitanda confœderatio, ſed ſocialis unio*. Huic ergo ſi vixiſſet, an triumphum de *Severino* eruditi fuerint decreturi, dubito.

§. 9. Majorem operam circa *Severinum* conſumſit *Philippus Andreas Oldenburg*, qui ſe modo *Burgoldenſem*, aut *Bur-*

Burgoldinus, modo *Pacificum à Lapide* appellare ſuevit. Cujus variationis cauſam aliqui hanc eſſe ſuſpicantur, ut minus putide ad propriam provocare autoritatem, & ſeipſum exſcribere poſſet. Iſte ergo formam hodiernam Imperii Germanici ſic deſignat, in *Monzambano reſtricto & illuſtr. diſſert.* 12. p. m. 387. *duplici regimine illud adminiſtrari, univerſum communi aliqua rep. ſingulas regiones proprios principes & magiſtratus, atque adeo peculiarem quandam remp. ſuperiori illi ſubjectam habere.* Et ut intelligatur, qua ratione iſtæ *ſingulæ regiones* univerſæ reip. *ſubjiciantur*, p. 406. dicit: ditiones Auſtriacas ſubordinatam cum cæteris Germaniæ territoriis remp. ſeu *regnum imperfectum* conſtituere. Et *ad inſtrum. Pacis diſcurſ.* 10. *Quoniam tamen*, inquit, *pleraque ſummæ poteſtatis munia Principes exercent, illudque beneficiarium vinculum, quo ipſi Cæſari ſunt adſtricti, reipſa ſit exiguum, quippe cum hereditario jure, atque plene, ſi pauca*

demas, ditionibus præſint; hinc Princi-pes in ditionibus ſuis prope regia poteſta-te fruuntur; ac proinde Germanici prin-cipatus, ſi non omnino, ex parte tamen, atque adeo imperfecta regna ſunt. Jam ex ipſius mente habemus remp. cujus partibus integrantibus, quo minus per-fecta regna ſint, parum deeſt. Ea *reſp. communis, ſeu civile corpus Germani-cum, quod in comitiis Imperij pleniſſime repræſentatur, ex regno & ariſtocratia mixtum eſt*. Mixturam ita explicat, quod *ſumma poteſtas circa jura majeſtatis* (no-tetur locutio) *ſit diviſim penes plures uno, penes Imperatorem & Status, & in-ter hos ita communicata, ut nec rex ſine ſtatibus, nec hi ſine illo eam obtineant.* Ubi obſervandum, homines, qui ac-curate loquuntur, *plures uno diviſim a-*liquam poteſtatem habere dicere, quan-do iſtius poteſtatis partem unam hic, aliam alter proprio jure obtinet. Quo-rum autẽ jura ita ſunt communicata, ut ea unus ſine altero non habeat, neque exerceat, illi iſta jura *indiviſim* poſſide-

re

referuntur. Deinde indiviſa illa poteſtas, quam Cæſar & Status in univerſo Imperio obtinent, puto clarius ita explicabitur: Si ſtatutum ſit promulgandum, quod univerſam Germaniam obligare debet, id ab univerſis eſt condendum; ſi bellum ſit ſumendum, ſi pax concludenda, ad univerſam Germaniam ſpectans, ſi pecuniæ ad totius corporis ſalutem impendendæ conferri debeant, univerſorum conſenſus, non ſolius Cæſaris aut ſolorum ordinum, requiritur, decreto comitiorum per modum pacti concepto expreſſus. Atqui hoc ſane eſt ſyſtema aliquod delineare, ſingulis in ſibi ſubjectos ſummam fere poteſtatem transſcribere; ſed quæ univerſos tangunt, communi conſenſu expedienda relinquere. Quod autem Imperatoris autoritas in comitiis Statibus ſingulis præponderet, univerſorum tamen conſenſu minor, id inæqualitatis aut irregularitatis indicium eſt, quam vocabulo *mixturæ ex monarchia & ariſtocratia* haut recte ex-

preſſeris. Nam alios quacunque ratione eminere, ni imperium in eoſdem habeas, monarcham non conſtituit; & conventus eorum, quorum ſinguli parvis regnis præſunt, non ſenatus ariſtocratici, ſed concilii ſociorum ſpeciem habet.

§. 10. Antequam autem accedamus ad examinandas rationes, quibus *Severini* ſententiam convellere nititur, utile fuerit prius monere, formam reip. Germanicæ, quæ nunc eſt, hautquidquam originem trahere ex aliquo fœdere expreſſo, & in anteceſſum aſſignatis cuique juribus, deſcriptoque regiminis modo; ſed paulatim ex degeneratione à ſtatu monarchico, morbisque invaleſcentibus proveniſſe. Iſte porro ſtatus, cum publicis jam conſtitutionibus & conventionibus ſit confirmatus, vitii aut παρεκβάσεως nomine amplius venire nequit, quatenus hæc vocabula abuſum proprii, aut illicitam uſurpationem alieni juris notant. Enimvero cum illæ ſanctiones publicæ neque

ad

ad regularem monarchiam Germaniam reduxerint, neque Status in perfectas omnino civitates provexerint, ſed præſentem ipſius faciem confirmarint; vix videmur effugere poſſe, quin Germaniam dicamus remp. irregularem, quæ neque regnum, neque ſyſtema ſociorum ſit, ſed aliquid inter hæc duo interjectum, & de utroque participans, de poſteriori tamen plus, quam de priori. Degenerante porro forma monarchica, non potuit quoque non vinculum illud, quo ab initio rex cum civibus, & hi inter ſe connectebantur, ſimul ita degenerare, ut vix majorem vim quam fœderis ſyſtematici retinuerit. Cæterum cum omnes fateantur, reſp. regulares paulatim poſſe degenerare in aliã formam ſimplicem, aut ejusdem παρέκβασιν; qua de re vid. inprimis *Polybius* l. 6. *Ariſtot. polit.* l. V. quid obſtat, quo minus degeneratio procedere poſſit non verſus aliam ſimplicem formam, ſed verſus ſyſtema; aut quo minus velut in medio ſubſiſtat, antequam alterutrum-

trum extremum perfecte attigerit? Et facit huc illud *Ariſtot. Rhetor.* l. 1. c. 4. *prater optimam remp. alia omnes tum ſi remittantur, tum ſi intendantur, corrumpuntur; quemadmodum democratia non ſolum ſi remittatur, fit debilior & tandem perveniat ad oligarchiam, ſed etiam ſi intendatur nimis.* Et ſubjungit; ὥσπερ καὶ ἡ γρυπότης καὶ ἡ σιμότης, οὐ μόνον ἀνιέμενα ἔρχεται εἰς τὸ μέσον, ἀλλὰ καὶ σφόδρα γρυπὰ γινόμενας; ἢ σιμαὶ, οὕτω διατίθεται τὴν ῥῖνα, ὥστε μηδὲ μυκτῆρα δοκεῖν εἶναι. *Ut & grypitas & ſimitas, non ſolum ſi remittantur, perveniunt ad medium, ſed etiam ſi nimis grypa fiant, vel ſima, ita diſponunt, ut ne nares quidem videantur eſſe.* Uti autem res, ita quoque ſignificatio vocabulorum degenerare ſuevit. Quam in rem inſignis eſt locus ap. *Procopium hiſtor. Vandal.* l. 1. ex verſione *Grotii*: *fœderatorum nomine ſoli olim dicebantur, qui non ſervilem in modum, neque enim armis victi, ſed pari cum civibus jure ſub imperium venerant, à fœderibus, quæ pepigerant, ſic nominati. At noſtra ætate in hoc nomen venire nemo vetatur, ut*

mos

mos eſt temporis, non in quo primum reperta ſunt ſenſu vocabula ſervare, dum pro ſuo arbitratu res ipſas immutant homines, quibus ea primum vocibus nuncupata ſint nihil ſoliciti. Quæ annotasſe in ſequentibus utile fuerit.

§. 11. Porro circa oppugnandam *Severini* ſententiam variũ ſe plane gerit *Oldenburgius*. Poſt prolixam enim declamationem, in qua, præter ſuperflua convicia, nil niſi mixtura ingeminatur, tandem ita concludit: *Imperium Germaniæ ex pluribus puſillis, ac ſubalternis rebuſp. arctiſſimo nexu in unum ſummum* σύστημα *colligatis extrui*. Aſt quid aliud vult *Severinus*? Nam ubi plures diſtinctæ & perfectæ civitates in unum corpus conceſſerunt fœdere æquali, fit ſyſtema regulare, quod illis hominibus vocari ſuevit corpus civile conſtans ex *rebuſp. coordinatis*. Ub autem unus reliquos eminet, neque ſingulæ partes plane perfectas civitates conſtituunt, & alio quam fœderis proprie dicti nexu continentur, emergit

ſyſtema irregulare, ſociis inæqualiter fœderatis ſimile; quod iſti malunt appellare corpus civile ex *rebusp. ſubordinatis* conſtans. Sic non minor *Borgoldio* cum *Borgoldenſi*, quam cum *Severino* diſſenſio. *Ad Inſtrum.* enim *Pacis* diſc. XX. §. 18. ita ſcribit: *Principes feudi vinculo inæqualiter Imperatori eſſe confœderatos Severinus de Monzambano haut falſo exiſtimare videtur, utpote cum vaſallus non ſit ſubditus, & inter vaſallum, & feudi dominum ultro citroque obligatio intercedere, nec hic reſpectu illius majeſtatem habere dici queat.* Et tamen *Notis ad Severinum* p. 384. hunc erroris arguit, quod *Imperium ex multis velut fœderatis rebusp. conſtare innuerit.*

§. 12. Sed & hoc mirum videtur, quare, qui antea magnam *Severini* partem in *diſcurſus ad Inſtr. Pacis* transſcripſiſſet, & jam ex profeſſo in eundem *notas* & *ſtricturas* dare voluerit, talia tamen eidem affingat, quæ ipſi forraſſe nunquam in mentem venerunt. *Non*

ſequi-

ſequitur, ait, *Ordines Imperii ditiones ſuas tanquam feuda ab Imperatore & Imperio recognoſcunt, ipſique juramentum fidelitatis præſtant. Ergo Status ſunt Imperatori fœdere inæquali juncti.* Vellem ſcire, ubinam hancce conſequentiam necteret *Severinus*. Nam in alleg. §. 28. c. V. ita iſte tradit: *Neque tam Principum poteſtatem, quam habendi modum afficit, quod ditiones ſuas tanquam feuda ab Imperatore & Imperio recognoſcant. Juramentum intelligitur ſalvis cujusque juribus: & ſocios quoq; invicem juramenti vinculo adſtringi tralatitium eſt.* Heic ſane non ducitur argumentum à nexu feudali ad fœdus inæquale. Sed hoc duntaxat dicitur; non ſtatim alteri9 ſubditum proprie dictum fieri aut in ſibi ſubjectos ſummi inſtar imperii non obtinere, qui nexu feudali aut juramento alteri eſt devinctus. conf. *Grot. de jure* B. & P. l. I. c. 3. §. II. & 23. Enimvero uti iſta, quæ in hac controverſia ſuper nexu feudali diſputantur, clariora fiant, probe obſervan-

dum eſt, uti feudorum conſtituendorum non una & eadem ubique fuit ratio; ſic etiam omni vinculo, quod feudale audit, una & eadem ubique tribui non poteſt natura & efficacia. Equidem qui ab initio viris militaribus & bene meritis certa prædia ſub feudi vocabulo aſſignarunt, illos hautquidquam crediderim vel ditiones ſuas voluiſſe diminuere, vel viros egregios à ſubjectionis vinculo eximere; ſed potius per iſta prædia tanquam inſigni præmio aut mercede eorum virtutem remunerare, aut in futurum ſibi pignerare inſtituerunt. Tales ſane vaſalli nihil aliud videntur fuiſſe quam honoratiores ſubditi, qui à plerisque oneribus civilibus erant exemti, ut eo alacrius muneribus militaribus vacarent, eoque nomine certa prædia à principe obtinebant. Succeſſu tamen temporis fieri potuit, ut vaſalli auctis opibus ad meliorem proveherentur conditionem, & vinculo ſubjectionis plane, aut ex parte ſeſe exuerunt, domino conſentiente ultro,

aut

aut quia corrigere id nequibat. Sed & ultro quis imbecillior validiori cuipiam ſeſe adjungere potuit hac lege, ut deinceps ſuas ditiones tanquam feuda ab ipſo recognoſceret, & munia militaria præſtaret, ab eodem ſibi viciſſim protectionem ſtipulatus. Aliquando huc deſcendere coegit imminens hoſtis, cui quis ſolus reſiſtere nequibat. Aliquando cum potentiori hoſte in ejuſmodi leges pax componitur. Quandoque etiam victor victo ditiones ſuas tali conditione relinquit. Interdum recens devictæ terræ bene meritis conceduntur, ea lege, ut perpetuo aliquo vinculo concedendi obſtricti maneant. Exemplorum in eam rem antiqua non minus quam recens hiſtoria affatim ſuppeditat. In omnibus hiſce caſibus, nihil aliud actum fuiſſe cenſendum eſt, quam ut ineatur perpetuum fœdus inæquale, cujus leges ſint ab una parte inferiori protectionem præſtare, ab altera ſuperioris majeſtatem comiter colere, & militaria munia poſtulanti exhibere.

bere.

bere. Quo ipſo ille, qui vaſallus deinceps audit, haudquidquam jus in ſibi ſubjectos, aut bona ſua vult abjicere. Etſi hoc fieri ſoleat, ut & juris iſtius exercitium reddatur reſtrictius, dum ad ſuperioris rationes ſubinde ſe attemperare neceſſum habet; & modus habendi fiat ignobilior, ubi iſthæc ſanctio fœderi ſit addita, ut commiſſæ intelligantur vaſalli ditiones, ſi certo tempore inveſtitura non fuerit petita, aut in leges fœderis ſit peccatum. Sic etiam contingere potuit in magno aliquo regno, ut qui antea provincias tanquam meri magiſtratus nomine regis adminiſtrabant, ſucceſſu temporis, gliſcentibus ipſorum opibus, & regis potentia diminuta, easdem tanquam proprias ſibi vindicarent. Et tamen ne penitus ab antiquo ſeſe corpore avellerent, eidem ſub vaſallorum nomine innexi manere vellent. Quod vinculum quouſque velint valere, penes ipſos eſt; præſertim ubi antiqua regum familia extincta, novum reip. caput ab ipſis conſtituitur.

Cui ad modum duntaxat ſociorum inæqualium ſubjungatur, nihil ſane prohibet: quicquid demum ſit de vocabulo, quo illud vinculum exprimitur, aut de ritibus, dum fides datur, adhiberi ſolitis. Unde imperitum valde foret, omnes, qui vaſalli dicuntur, uno modulo velle metiri; & quod de una, aut primæva velut ſpecie vaſallorum, & certo tempore recte dicitur, ad omnes & omni tempore adplicare. Nihil autē frequentius, quam ut antiqua vocabula, ritusq; & inſignia maneant, etiam poſtquam ipſa res dudum aliam naturam induit.

§. 13. His poſitis crediderim, *Severinum* ad motas ſibi difficultates aliqua non abſurde poſſe reponere. Sane ubi quis de ſuo alteri quid in feudum concedit, *inveſtitura feudalis habet vim vera collationis*. Sic & in feudis, quæ primævam naturam retinuerunt, ubi Seniore aut vaſallo mutato renovatur inveſtitura, iſthæc renovatio ponit & implet conditionem, ſub quá feudum in hæredem erat tranſiturum. Nil tamen impedit, quo minus quæ renovatio inveſti-

veſtituræ dicitur, vim duntaxat habeat cujuſpiam ritus, & velut inaugurationis. Sic vix putaverim Imperatorem credere, ſe Principibus Germaniæ, dum eos inveſtit, ditiones iſtas *verè & quaſi de ſuo conferre*; aut hos judicare, ſe easdem vi iſtius inveſtituræ accipere, eoque nomine Imperatori magnopere obſtringi. Verum non minus ante quam poſt inveſtituram *Dei gratia* ſeſe eſſe, quod ſunt, profitentur, & omnes imperii actus in ſuos pari vigore exercent. Neque ſequitur; etiam iſta feuda ob non petitam intra tempus legitimum inveſtituram, (niſi gravis cauſa impedierit,) poſſunt committi. Ergo per inveſtituram illa revera conferuntur. Sicuti non ſequitur: mercator ubi de ſuis mercibus vectigal non ſolverit, illæ cadunt in commiſſum. Ergo dum vectigal perſolverit, dominium ſuarum mercium adquirit, aut idem ſolutioni vectigalis tanquam conditioni ſuperſtruebatur. Aliud enim eſt, tu hoc accipes, ſi hoc vel illud feceris: Aliud,

liud, tu hoc amittes, ſi hoc vel illud intermiſeris. Denique id video *Severinum* docere, cum nexus feudalis ordines ad conditionem ſubditorum non redigat, ſed vix ampliorem vim habeat, quam fœdus aliquot inæquale perpetuum; hinc eundem non impedire, quo minus Germania dici poſſit reſp. irregularis; quæ ad ſyſtema ſociorum inæqualiter fœderatorum prope accedat. Ab hoc ſententia neſcio quam longe abeat Severini notator, dum ita ipſum argumentari jubet: *Status Imperii provinciis ab Imperio in feudum traditis libera poteſtate præſunt, & dein ſummi Imperii cives exiſtunt*, i. e. ſunt membra magnæ iſtius reip. *Ergo Imperium tanquam vere una reſp.* ſed irregularis, *complectitur in ventre ſuo* (lepide dictum!) *multas minores ac ſubalternas civitates, ſummum imperium quoad regimen imitantes.* Ubi non poſſum quin notem ſuperſtitioſam plane reverentiam, qua adverſus præceptorem ſuum ducitur *Severini notator*, dum conditi-

onem

onem Statuum Imperii non alio quam *civium* vocabulo exprimere amat, idq; *diſcurſ.* VII. §. 2. 3. mordicus defenſum it. Quid enim hoc eſt Philoſophiæ: *civitas denotat ſocietatem quandam, cujus partes eſſentiales (ideſt, imperantes) ſunt cives.* Ut video, in monarchia populus non eſt eſſentialis pars regni, ſed accidens duntaxat aliquod, & levis momenti appendicula: & dabitur regnum partibus eſſentialibus abſolutum, ubi ſolus rex eſt, licet nullibi populus extet. Antehac credideram, poſſe in regno privatum quoque jus civitatis nanciſci; nunc nemo in regno civis fieri poteſt, niſi idem rex fiat. Id quod ſaltem olim ſecus erat, quando Cæſares plurimos cives Romanos faciebant, quos hautquidquam in faſtigium imperatorium provehebant. Nam quod urget, *omnem civem eſſe ſocium civilis ſocietatis; eſſe autem veri ſocii ſuffragium ferre, & ſententiam de rebus ad ſocietatem pertinentibus*; id vanum eſt. Status enim civilis, & civitas non ideo ſocietatis vo-

cabu-

cabulo venit, quod omnes ea comprehenſi ſint æquales & æquali jure ad rem communem adminiſtrandam concurrant; alias enim regna & ariſtocratiæ è civitatum numero forent excludendæ. Et annon filius cum patre, ſervus cum domino in ſocietate vivit? & tamen neuter à patrefamilias ſuper negotiis familiæ in ſuffragium vocatur. Sed nimirum ne Ariſtotelicam civis definitionem ad ſolas civitates democraticas applicandam concederet, admittit *in monarchia unum & ſolum civem regem eſſe, cui* juxta Ariſtotelem *in regno ſuo ſit poteſtas fungendi magiſtratu vel deliberativo, vel judiciali*; ſive *qui ſenatus, magiſtratus, ac judiciorum in rep. ſit particeps*; quique obtineat *jus ſuffragii, quod civium verorum ita proprium eſt, ut eſſentiam eorum unice conſtituat*. Ubi id fortaſſe curioſi quærent, ſi in regno veri cives in ſuffragium mittantur, quis diribitoris vice fungatur; aut numero an pondere iſta ſuffragia valeant. Enimvero civis eſſe poteſt, qui hautquaquam

jus

jus ſuffragii habet; & poſſunt in conventu aliqui ſuffragium ferre, quos eo nomine tamen cives recte non dixeris.

§. 14. Cæterum ex ſuperioribus id quoque conſtare poteſt, fruſtra eſſe, quæ contra Severinum circa *fœdus* diſputantur. Ipſius enim mens non eſt, remp. Germanicam fœdere expreſſo contineri; ſed id duntaxat vult, vinculum civile eousque degeneraſſe, ut vix virium plus habeat, quam fœdus aliquod ſyſtematicum ſociorum inæqualium. Quo unico etſi, quæ objiciuntur, pleraque elidi queant, carptim tamen nonnulla notabimus. Negat, eos qui cum capite reip. *in comitiis univerſalibus de negotiis belli, pacis & fœderum conſultant, ac jura majeſtatis Imperii diviſim exercent*, poſſe fœdere tantum inter ſe connecti, ſed neceſſario non niſi mixtam remp. conſtituere. Quod quidem gratis ipſi non crediderim. Mendoſe quoque dicitur, eos qui communi conſenſu ſtatuunt de negotiis totam remp. concernentibus, *divi-*

ſim

ſim exercere jura majeſtatis. Diviſum cum Jove imperium Cæſarem habere poëta adulator dicebat, quod *nocte pluerent tota, redirent ſpectacula mane.* At inter Imperatorem & Status neque ipſa negotia, ſaltem præcipua, neque negotiorum tempora, neque de negotiis ſtatuendi poteſtas eſt diviſa, ſed indiviſim & coniunctim ab iſtis exercetur. Porro *fœderati inæquales unam & communem remp. conſtituere non poſſunt*, ſi *reſp.* pro civitate accipiatur: at quo minus id vocabulum laxius acceptum alicui ſyſtemati adplicetur, nihil obſtat. Præſertim cum manifeſtum ſit, in aliquo ſyſtemate v. g. Belgarum longe felicius expediri negotia publica, quam in Imperio Germanico. Quod indicio videtur, validius, quoad effectum, quandoque eſſe fœdus bene compoſitum, quam vinculum civile, quod à juſta ſua natura degeneravit. Incaſſum quoque jactatur, à Statibus Imperii Germanici non potuiſſe fœdus ſociale iniri, nec actu eſſe initum; quippe cum

fœde-

fœdera ineantur à ſeparatis rebuſp. ſumma poteſtate gaudentibus. Nam Severinus fœdus aliquod expreſſum non ſtatuit. Et miror tamen, quare ſtatibus Imperii jus ineundorum fœderum detrahatur, quod expreſſe ipſis in pace Oſnabrugenſi fuit confirmatum. Quod jus hautquaquam ideo inſigniter imminuitur, quod ſemper in fœderibus debeat excipi Imperator & Imperium. Nam id regulariter eſt in omnibus fœderibus, ut non liceat cum novo ſocio paciſci in fraudem prioris ſocii. Multo magis in fœderibus inæqualibus addi poteſt, ut inferior eoſdem cum ſuperiori hoſtes aut amicos habeat. vid. formula fœderis inæqualis inter Romanos & Ætolos initi apud *Polybium excerpt. legat.* 28. Sed & fruſtra quæritur, ubi *fœderis iſtius inæqualis tabulæ extent.* Nam degenerationes & exorbitationes, quæ tacitis momentis contingunt, publicis ſanciri tabulis non ſolent, niſi forte quando quietis intereſt, qualemcunque præſentem ſtatum tanquam legiti-

gitiinum confirmari, poſtquam ad primævam rectitudinem reduci nequit.

§. 15. Denique ex hactenus dictis apparet quoque, nequidquam conſtringi Severinum illis quæſtionibus, quæ *dicurſ.* XI. 5. 3. & *diſc.* XII. c. 10. tanquam inſolubiles ipſi proponuntur. Quærit, *an fœderatus à confœderato potentiori ac majori, ſeu fœderis capite, dignitates, honores, regalia, aliaq; privilegia accipere poſſit.* Id quod affirmare abſurdum ipſi videtur, cum fœdera ineantur inter eos, qui ſummo utrinque ſunt imperio præditi, quique adeò talia ab altero nequeant accipere. Enimvero ego non video quid obſtet, quo minus quis ab alio honores & privilegia poſſit accipere, & ſucceſſu temporis tantas opes nanciſci, ut reſpectu ejusdem inſtar fœderati inæqualis habeat. Sic quare non rex aliquis inſignem ditionem alteri poſſit concedere eâ lege, ut deinceps ipſi ſit inæqualis ſocius. Non enim iſthæc ſibi adeo repugnant; ſua

C jura

jura, dignitatem ac ſtatum alteri in acceptis referre, & deinceps ipſius ſocium evadere. Quo poſſis adplicare illud Taciti *Agricola*. *Quædam civitates Cogiduno regi donatæ, is ad noſtram usque memoriam fidiſſimus manſit, vetere ac jam pridem recepta populi Romani conſuetudine ut haberet inſtrumenta ſervitutis & reges.* Deinde neſcio an Principes Germaniæ ſint admiſſuri, ſibi ſuam dignitatem, honorem, jura regalia & privilegia *majeſtaticè ſeu jure majeſtatico* ab Imperatore concedi. Quid enim aliud notet iſta locutio, *majeſtaticè ſeu jure majeſtatico concedere*, quam vi ſummi imperii ſubjecto aliquid concedere, non diſpicio. Sic & inanis eſt altera quæſtio: *An fœderatus confœderato, licet inæquale ſit fœdus, homagium præſtare ex natura fœderum proprie dictorum poſſit?* Id quod affirmare ipſe quidem abſurdum credit, cum fœdera inire ſit eorum, qui ſummum obtinent imperium; hoc autem cum homagio in

cun-

eundem cadere nequeat. Verum ſi vel maxime concederetur, quemvis nexum feudalem aut quemlibet homagii ſpeciem ſubjectionem proprie dictam ſeu ſtatum ſubditi introducere, quod tamen concedere non eſt neceſſum: licebit tamen Severino reponere, vim iſtius vinculi lapſu temporum multum imminuiſſe, licet antiqua vocabula, formulæque & ritus remanſerint.

§. 16. Sed nec ultima quæſtio Severinum jugulatura videtur: *An inter fœderatos unus præcellentior in reliquos jure majeſtatico juriſdictionem ſeu judiciariam poteſtatem exercere poſſit? Jure majeſtatico juriſdictionem exercere* interpretamur, ex vi ſummi Imperii ſubjectis jus dicere. Atqui iſthoc ſoli Imperatori non attribuit Severini notator, ſed reliquos Stat9 tanquam pares curiæ ipſi in cauſis principum adjungit, & juriſdictionem *Imperatori & Imperio* junctim competere aſſerit. Quin nec naturæ ſyſtematum repugnat, extare ali-

 quod

quod concilium, in quo cognoſcatur tam ſuper arduis ſociorum controverſiis, quam ſuper atrocibus delictis in leges ſocietatis admiſſis, exſecutione ſententiarum per modum belli facta. In fœdere autem inæquali plerunque controverſias diſceptari apud eum, qui ſuperior eſt in fœdere, neque id ipſum tamen imperium aliquod involvere, expreſſe docet *Grotius* de J. B. & P. l. 1. c. 3. §. 21. Quin non ita pridem celſiſſimo loco natus ſcriptor tanquam rem Europæ Chriſtianæ ſaluberrimam publice propoſuit, ut Lucernæ apud Helveticos concilium aliquod inſtitueretur, in quo controverſiæ principum ac rerump. Chriſtianarum diſceptarentur, & definirentur. Quo ipſo tamen non crediderim aliquid eum de ſumma cujusque poteſtate voluiſſe detrahere. Si quis tamen contendat, communia Germaniæ tribunalia, aut comitia, vel ipſum Imperatorem in Statuum ſingulorum cauſis plus exercere poteſtatis, quam

quan-

quantum natura ſyſtematis fœderatorum patiatur; is conſiderare debet, præſentem Germaniæ ſtatum non ex fœdere aliquo expreſſo, ſed ex degeneratione à forma monarchica profluxiſſe, & aliqua monarchiam ſapientia adhuc retinere. Unde non mirum, non omnia ad ſyſtematum regulas congruere, adeoque hinc inde occurrere aliquid irregulare. Cæterum ſi quis ſit, qui litigantes inſigni potentia ſubnixos amanter per literas, aut miſſis quoque legatis, & excitis in parem operam aliis, ad pacificam compoſitionem adhortetur; qui ad decidendas controverſias, aut comprimendos quietis publicæ violatores, non tam eo fine accedat, ut ſuo quisque jure potiatur, aut delicta ne ſint impunita, quam ne iſta occaſione bellis tota reſp. involvatur; qui circa ferendas ſententias non tam conſideret, an cauſa ſit liquida, quam num eam hoc tempore pronunciari ratio publicæ tranquillitatis admittat; qui denique

 exſe-

exſecutiones vix aliter quam per modum belli aliis faciendas deleget: an hunc poteſtatem judiciariam, qualis in civitatibus regularibus cernitur, exercere credamus? Porro uti qui imperium modo habendi imminuto obtinet, id amittere poteſt, deficiente conditione, abs qua ipſius jus fuerat ſuſpenſum; ita ſocium importunum, & hoſtili modo publice turbantem à cæteris bello compeſci, & non ſecus, ac quivis alius hoſtis ſolet, ditione ſua exui nihil prohibet. vid. decretum Amphyctionum in Phocenſes latum ap. *Diodor. Sicul.* l. XVI c. 61. Antequam ab hoc diſcedamus nō poſſumus non notare, quod idem Severino tale Argumentum falſo impingit; *ſocii invicem juramenti vinculo conſtringuntur*; & *ſocii in conventibus propriis ſumptibus comparere tenentur*; *ergo Status ſunt Imperatoris ſocij*. Sed ita collegerat Severinus; non ſtatim ordines Imperii ſunt ſubditi proprie dicti Imperatoris, quia ipſi jurant, aut quia ad comitia

mitia ſuis ſumptib9 cōparere tenētur. Nam & hoc inter ſocios fieri ſuevit, quorum tamen unus alteri ſubjectus non eſt. Credo autem differre hæc duo; *non omnis, qui alteri jurat, eſt ipſius ſubditus*; & *quicunque alteri jurat eſt ipſius ſocius*. Sicut arbitror multos admittere hanc theſin; non omnis, qui libros ſcribere aggreditur, eſt ad eam rem idoneus; qui tamen haut quidquam id conceſſerint; Quicunq; libros ſcribere aggreditur, ad eam rem eſt ineptus. Quæ cum ita ſint, vix credo, ullum mortalium Severino perſuaſurum, ut iſti, quantumvis non ſuperfunctorie eſurienti, *herbam porrigat*.

§. 17. Circa *Bruggemannum* quendam, qui itidem Severini ſententiam in *tractatu de ſtatu & ſcopo reip. Germanica* publice damnare voluit, eo minus eſt negotii, quod ipſe obiter duntaxat, & *ne reliquum quod eſſet chartæ otioſa Vacunæ litaret*, id egerit. Et ipſe quidem, quid de forma reip. iſtius cenſe-

at, expoſuit *d. tr. ſect.* I. c. 6. ubi eam *corpus quoddam civile ex diſtinctis reſp. mixtum* pronunciat, *compoſitum* debebat dicere. Nam quæ proprie miſcentur, ſingula ſpeciem, quam antea habuerunt, amittunt, novamque à prioribus formis diſcrepantem induunt. Particulares autem illæ reſp., ex quibus magnum corpus componitur, hautquidquam ita invicem miſcentur & confunduntur, ut quod prius erant, poſt videri deſinant. Sic ædificium ex lignis ac lapidibus, collegium ex Cajo, Sejo, Titio non miſceri, ſed componi dicimus. Compoſitionem porro iſtam duplicem facit, unam per modum *coordinationis*, alteram per modum *ſubordinationis*. Priori modo fiunt ſyſtemata regularia ſociorum æquali fœdere nexorum. Aſt ubi plures diſtinctæ reſp. poſteriori modo ſunt combinandæ, ſiquidem neque in unam civitatem proprie dictam coaleſcant, neque reliquæ, in formam pro-

vinci-

vinciarum redactæ, uni ſubjiciantur, nil amplius videtur ſupereſſe, quam ut dicamus, fieri ſyſtema ſociorum inæqualiter fœderatorum, ubi reliqui iſtius, qui caput eſt fœderis, majeſtatem comiter tenentur colere, atque is aliquod inſtar principis proprie dicti gerit. Quod ſi autem in iſto capite præter autoritatem & majeſtatem, prout Latini iſtud vocabulum accipiunt, aliquid ſit poteſtatis, per quã tamen cæteri ad ſubjectorum conditionem non redigantur, quid aliud quam ſyſtema irregulare talem remp. dicemus? In hoc igitur præcipue à Severini ſententia videtur abire, quod hic irregularitatem adpellet, qua reſp. Germanica tam à legibus monarchiæ, quam ſyſtematum abit; iſte verò mixturam ex monarchia & ariſtocratia omnino vocandam contendat. Inde minus laboris in appendicula ſua circa adſtruendas mixtas rerump. formas ponere poterat. Nam illam eſſe civitatem perfectam, ubi

partes ſummi imperii diviſim & independenter ſunt penes plures homines aut concilia, vix aliquis credet, qui quid civitas ſit, intelligit. Aliquid autem plusquam humani patiantur illi, qui pro iſtiusmodi mixtura allegant locum *Ariſtot*. IV. *polit*. VI. ὅσῳ δ᾽ ἂν ἄμεινον ἡ πολιτεία μιχθῇ, τοσούτῳ μονιμωτέρα. *quanto melius temperata fuerit reſp. ſcil. popularis, tanto erit ſtabilior*. ut & d. l. c. 9. δεῖ δ᾽ ἐν πολιτείᾳ τῇ μεμιγμένῃ καλῶς, ἀμφότερα δοκεῖν εἶναι, καὶ μηδέτερον. *in rep. autem optime temperanda, utrumq; & neutrum ut ineſſe videatur oportet*. Optandum ſane foret, ut qui tali modo ad Ariſtotelis autoritatem provocant, oculos probato aliquo collyrio prius inungant, quam ad illius lectionem acceſſerint. Neque crediderim rem literariam multum damni feciſſe, quod iſte *in præſentiarum ad chartæ incitas redactus* nil agere ita cito deſierit.

§. 18. Idem argumentum in Academia Tubingenſi declamare aggreſſus eſt *adoleſcens* quidam, qui tamen parum abeſt, quin favorem ætatis con-

ſumſerit, dum & coram illuſtri auditorio recitare, & typis publicare, ſuſtinuit: *Imperium, ejusq́ caput in Status ſubditos non patrocinium ſaltem, ac ob dignitatem potiorem ab iis reverentiam habet. Quemadmodum in veteri hiſtoria Amphyctiones in Medos habuerunt, & hodie præfectura Hollandiæ in reliquas habet.* Ad hoc quidem ſpecimen multis carminibus gratulatoriis opus non videbatur. De cætero an iſta, quæ pro aſſerenda Imperatoris ſumma poteſtate adfert, paucis reponi poteſt, vel facultatem tribuendi gradus quarumlibet dignitatum, & erigendi Academias non excedere menſuram ejus, qui inter ſocios inæqualiter fœderatos tanquam caput eminet; vel, ſi iſthæc omnino aliquid ſummi imperii habet, ex primævo jure regio iſta remanſiſſe, cum cætera longe majoris momenti dudum alio conceſſiſſent. Quo ipſo irregularitas in ea rep. producitur. Quod porro Germania ſpeciem ſyſtematis ſociorum inæqualiter fœderatorum

habere non poſſit, ex eo probat, quod ſocii licet inæquales ſummum tamen imperium ſuum retinent integrum. Id quod de Statibus Imperii Germanici dici nequeat: quippe *qui non in fide tantum, ſed & in ditione ſint Imperii & Imperatoris.* Heic ſi quid agere voluiſſet, oſtendendum erat, ſub *Imperatoris ditione* Status eſſe. Quod cum falſum intelligeret, vocabulum *Imperii* adjunxit. Sed heic nondum liquet, quo ſenſu ipſi veniat hæc locutio, *eſſe ſub ditione Imperii.* Si enim iſte eſt ſenſus; hunc v. g. Ducatum Imperium Germanicum in ſe complectitur, vel hic Ducatus ejus Imperii partem conſtituit, nihil dixit, quod ad rem facit. Nam hoc modo Berna in ditione Helvetiorum, Tranſiſalania in ditione Belgarum fœderatorum dici poſſet. Verum ſi proprie id vocabuli accipias pro *poteſtate & imperio*, vix crediderim aliquem Statum conceſſurum, ſeſe *ſub ditione Imperii eſſe*, i. e. ſeſe omnium Statuum con-

conjunctim ſumtorum eſſe ſubditum, & univerſos Status in ipſum habere imperium & poteſtatem proprie dictam: ſicut quædam urbes Brabantiæ & Flandriæ ſub ditione Belgarum fœderatorum ſunt. Nam hoc modo tantum provinciæ in alicujus regni aut reip. ditione dicuntur eſſe. Quæ de *jurisdictione Imperii in ordines*, de *poteſtate legislatoria*, de *jure puniendi* ſubjunguntur, ex jam dictis, aut infra dicendis, qualia ſint, judicari poterit. Inde ut eluderet tritum illud, (quod tamen quam verum ſit heic nō diſputabimꝰ,) *Status in ſuis territoriis poſſe, quæ Cæſar in Imperio*, diſcrimen *comminiſcitur inter jura majeſtatis, prout referantur ad illos, qui ipſi ſummam habent poteſtatem, & prout ad illos, quibus eadem ſint communicata à majeſtatem habentibus. Hos enim dependenter hæc jura habere, ac idcirco ſummam poteſtatem ſibi vindicare non poſſe.* Ubi primo neſcio an digeſturi ſint accuratiores politici iſtā

 locu-

locutionem, *jura majeſtatis, prout referuntur ad eos, qui habent ſummam poteſtatem.* Inferre enim illa videtur, quaſi jura majeſtatis à ſumma poteſtate diverſum quid ſint; cum tamen ea jura majeſtatis, quæ vocant, ſummæ poteſtatis partes potentiales exiſtant. Sicuti & incongruam judicabunt hanc locutionem philoſophi; intellectus & voluntas humana, prout referuntur ad eos, qui habent animam rationalem. Deinde *communicari aliquod jus* ab altero mihi poteſt duplici modo, vel ut illud deinceps meum quoque ſit, vel ut idem deinceps nomine & vice iſtius exerceam. Priori modo ſi rex cum altero jura majeſtatis communicet, vel collegam eum ſibi faciet, vel jure ſuo in aliquam partem regni ſeſe abdicabit, & illud in alterum conferet, ſic ut iſte deinceps in eam ſummum imperium obtineat. Quo caſu ejusdem poteſtati nihil decedet, quod eam alteri in acceptis referat, ſeu quod ea ab alio depen-

deat

deat in origine. Poſteriori modo ſi fiat communicatio, nil aliud efficitur, quam ſummus aliquis vicarius & præſes totius regni, aut alicujus partis. Aliter enim non adparet, quomodo quis jura majeſtatis cum altero communicare queat, ut tamen iisdem ſe non abdicet, ſed ut iſte perpetuo ab hoc dependeat. Atqui neſcio an Status Imperii Germanici ſint conceſſuri, ſeſe hoc modo jura majeſtatis obtinere, aut quod tanquam vicarii, & præſides provinciarũ à Cæſare dependeant. Enimvero ne alterutrum horum admittere neceſſum habeat, *non majeſtatem* quidem, ſed *ſuperioritatem* Statibus tribuit. Heic non ita in proclivi eſt, liquidam invenire definitionem ſuperioribus, quæ aliquem quidem conſtituit ſupra conditionem ſubditi & magiſtratus, & tamen majeſtatem ſeu ſummum imperium non tribuit. Nam dubito an ullis antiquorum aut recentiorum cognita fuerit ea ſpecies poteſtatis,

præ-

præterquam Germanis, quos fallor an eam comminiſci coëgit ſingularis ſuæ reip. forma, poſtquam viderunt principes, qui plerasque ſummi imperii partes in ſibi ſubjectos ſuo nomine & jure exercerent, & tamen inter titulos ſuos curiales majeſtatis vocabulum nõ uſurparent. Neque tamen Severinus valde rejecturus videtur illud nomen ſuperioritatis, à majeſtate diſtinctæ, modo definiatur per poteſtatem, quæ in ordine ad ſubjectos vim habet ſummi imperii, paucis exceptis; quæ tamen cum reverentia adverſus aliquem dignitate in eadem rep. eminentiorem, & paucis reliquis antiquæ ſubjectionis eſt conjuncta. Sic enim non abſurde videretur deſcribi conditio membrorum principalium irregularis alicujus reip. quæ ex regno verſus ſyſtema ſociorum inæqualiter fœderatorum degeneravit. Vanum autem eſt, quod addit, detracta licet *majeſtate libertatem* tamen Statibus Germaniæ ſalvam

adhuc

adhuc perſiſtere, quippe *quæ bene ſine ſummo imperio intelligi queant. Sicut enim libertas privata non illico facit hominem ſui juris, cum filiusfam. liber quidem ſit, non tamen ſummum in familia teneat imperium: ita & ſtatus liberi eſſe poſſunt in contradiſtinctione ſervitutis, nec tamen propterea ſummum imperium habeant neceſſe eſt.* Atqui hoc modo Statibus Germaniæ non plus tribuitur, quam ordinibus in aliis regnis, aut quibusvis civibus, qui ſeſe *liberos in contradictione ſervitutis* dicere poſſunt. Cæterum uti libertatis diverſi ſunt gradus, & libertas quandoque vocatur mollior & laxior ſubjectio; ita *libertas civilis*, quæ populis, aut populorum capitibus tribuitur, *ſine ſummo imperio intelligi nequit.* quod *Grot.* tradit l. 1. de J. B. & P. c. 3. §. 21.

§. 19. Eſt denique *neſcio quis*, qui contra eum, quem ſub Severini perſona latere ſibi perſuaſit, pluſculum ingenii, ſed & affatim fellis expromere

volu-

voluit. Ejus in ſcientia civili peritiam, qua ſibi plus quam par erat placere videtur, hac vice paulo curatius excutiemus; ſimulque an ipſe talis ſit, qui Severinum ad retractandam ſententiam adigere valeat, conſiderabimus. Initio igitur præmittit diſtinctionem inter civitatis formam *eſſentialem*, & *accidentalem*, quarum illa ex ſummo imperio, hæc ex numero perſonarum, penes quas ſummum imperium hęret, oritur. Circa priorem ſupponit illud axioma, unius rei unam tantum eſſe formam; id quod etiam de monſtris verum ſit. Ejus axiomatis hæc eſt ad rem præſentem adplicatio; cum Imperium Germanicum unum ſit, non niſi unam idē poſſe habere formam, adeoque in illo unum duntaxat ſummum imperium exiſtere poſſe. Inde poſito, alicubi in Germania ſummum eſſe imperium, jam inveſtigat, *ubinam loci totum & numeris omnibus abſolutum in Imperio imperium ſit?* Ad quod expediendum

opus

opus eſt prius diſpicere, an Germania ſit una civitas proprie dicta, an vero ex multis civitatibus perfectis tanquam ſyſtema aliquod componatur. Poſterius ſi quis aſſerere velit, ei fuerit demonſtrandum, omnes partes ſummi imperii penes unumquemque Ordinem ita reſidere, ut nullius alterius poteſtatis humanæ arbitrio illius actus reſcindi poſſint, nec ipſi Ordines ſubſint niſi Deo vid. *Grot.* de J. B. & P. l. 1. c. 3. §. 7. Atqui liquido conſtare, *ne unum quidem majeſtatis jus ordinibus ſeorſim conſideratis plene, abſolute, ac independenter competere;* quin extare poteſtatem ſuperiorem, ſi non in ſolo Imperatore, ſaltem in toto Imperio & comitiis, per quam de ipſorum vita, fama, dignitate, poſſeſſionibus ſtatuatur, & malefici proſcribantur. *Sive leges, ſive vectigalia, tributa, fœdera, bellum, pacem, ſententias, ac ſupplicia irrogent Ordines, ſi præfinito limites privilegiorum ac juſtitiæ excedant, decre-*

tis

tis, *mandatis*, *exſecutionibus Imperialibus urgeri. Et privilegia ipſorum intelligi ſalvo* jure Imperii. Nec obſtare *amplitudinem privilegiorum*, aut *quod de facto quædam contra leges Imperii, aliorumq; Ordinum conſenſum & approbationem interdum ſuſcipiuntur, aut negliguntur*. Diſtinguendum quippe inter *reſp. ipſas* & *rerump. declinationes*, quæ non ſtatim *perimunt* ipſas reſp. ſed *alterant*, nec ex *morbo* & *luxatione* faciendum eſſe *monſtrum*. Aliud eſſe ἀπόκλισιν & παρέκβασιν, aliud *informe monſtrum*, quod partim reſp. eſt, partim non eſt. Germaniam nunquam *in tot particulas dilapſam*, ac in *fœdus* aliquod aliud à *civili recollectum* vel *transformatum*, *aut utrinq; reductum*. Demum concludit, *quoniam ſingulorum Ordinum actus & judicia ab Imperatore & Imperio univerſo vi legum & exemplorum poſſunt reformari, & reformantur tota die, ibi* (in Imperatore & Imperio) *quærendum complementum ac terminũ ſummæ poteſtatis, & putandam, ſingu-*

los

los Imperii Status per ſe haut ſatis firmos, ac ſibi ſufficientes, & quantum ad majeſtatis rationem, utiq; imperfectos: univerſos autem veram, integram & proprie dictam civitatem conſtituere, & hoc omnium conſiliorum fundamentum debere credere. Neque eſſe, quod quis regerat, ſi ad aliqua præſtanda ordines teneantur, id non eſſe ex *lege* aut imperio, ſed ex *pacto*, abs cujus implendi neceſſitate ne ſummum quidem imperium abſolvit. Reſpondetur enim heic primo, *ipſam civitatem ſocietate & pacto contineri.* Deinde obſervandum eſſe diſcrimen inter *pacta civilia*, & *alterius generis conventiones*, quæ utiq; objectis longe differant. Illis enim conveniri de civilibus, ſeu de ſummi imperii juribus uſuq; ; haſce alia comprehendere, quæ *non niſi remotius vel ex parte ad civitatem & imperium pertinent.* Jam vero pacta Imperii *prioris generis eſſe*, quæ verſentur circa *civilia*, circa *ſummam poteſtatem, ejúsq; portiones*: per quæ *non qualecunq; impedimentum objicia-*

tur

tur voluntarium, ut in aliis conventionibus, ſed per quæ *portiones ſummi imperii in ſtatus omnes tanquam in corpus membris ſingulis tranſlatæ, & velut anima uſquaq; diffuſa, & vi coactiva armata deprehenduntur.* Argumento eſſe Imperii ſanctiones, quæ de *negotiis civilib9, de criminibus omnifariis, eorumq; pœnis, de re judiciaria, ſumtuaria, teſtamentaria, deniq; publica & privata agunt.* Quæ omnia civitatem arguant; neque ullam ſocietatem, ſive bellicam, ſive circa commercia tam late patere; non *Belgium fœderatum*, non *Helveticos Cantones*. Deniq; quod longe alia *hujus reip.* facies quam cæterarum, mirũ non eſſe, *quo enim reſp. tot differentias ſicut in vultibus humanis inconciliabilis diverſitas* adpareat. Hæc eo prolixius recenſere voluimus, ut ſingulorum argumentorum vis eo clarius poſſit percipi. Et ſine dubio ſimpliciores in ſuas partes pertraxerat, modo de privilegio aliquo ſibi proſpexiſſet, ne quis ipſi contradicere auderet.

§. 20.

§. 20. Hujus rationes antequam examinemus, diligenter velim obſervari, civitatem propriè dictam tale corpꝰ eſſe, cujꝰ omnia & ſingula membra circa omnes actiones ad bonum publicum dirigendas ab uno principio per modum imperii dirigantur. Tunc enim civitas uno imperio velut una anima contineri intelligitur, cum per illā omnibus & ſingulis membris neceſſitas affertur, à ſuperiori proficiſcens, & in ſe vim obligandi continens, præſtandi & omittendi, quæcunque ad ejusdem bonum ab ipſo facere judicantur. Ubi id neceſſario exiſtit, ut penes unū quidem hominem aut concilium ſit poteſtas jubendi; reliquis omnibus, univerſis & ſingulis parendi neceſſitas incumbat. Et quanquam non neceſſum ſit, ut omes cives paris ſint conditionis, neque uni præ altero aliqua prærogativa, aut à quibusdam oneribus exemtio competat: non tamen alicujus privilegia eousque evaleſcere poſſunt, ſalva civitatis natura, ut conditione ſubditi

is

is fiat ſuperior. Jam ſi conſideret quis illa, quæ à Severino paſſim de poteſtate Imperatoris, jure Ordinum, indole comitiorum traduntur, & quæ in illa rep. tota die fiunt, & jure fieri dicuntur: valde dubito an deprehendere poſſit, omnes & ſingulos Status ſuas actiones ad bonum totius reip. dirigere ex vi alicujus imperii: omnia videri velut ab uno principio proficiſci, penes quod arbitrium judicandi & præſcribendi, penes cæteros omnes neceſſitas obſequii: jura & privilegia Ordinum cum conditione ſubditorum poſſe conſiſtere: unum denique hominem aut concilium, cui ſumma poteſtas tribuitur, in omnes & omnia radicaliter imperium obtinere, ſingulorum nemini quid poteſtatis competere, quod ſupra magiſtratus proprie dicti menſurã ſit. Contra cum ſingulis Imperii Statibus nonnihil videatur deeſſe, quo minus abſolutę & independentes civitates haberi poſſint; Severinus judicavit, nil accuratius, & ad rei veritatem aptius

dici

dici poſſe, quam irregularẽ eſſe remp. Germaniam, quæ neque una civitas proprie dicta, neque ſyſtema ſociorum examuſſim ſit; ſed ex utriusque natura aliquid ipſam trahere; eumque ſtatum ab initio non per expreſſam aliquam conſtitutionem, ſed ex degeneratione induiſſe.

§. 21. Sed nec deeſt, quod reponi queat his, quæ *Neſcio quis* adfert. Demus *unius rei non niſi unã eſſe formam*. Aſt formam illam non ſemper ſimplicem aut regularem eſſe oportet. Unde non ſequitur: Germanicum Imperium eſt tantum unum; ergo habet regularẽ formam unius civitatis. Neque ſtatim ubi extat imperium ſummum, i. e. ubi extat corpus civile neminem alium in terris ſuperiorem agnoſcens, ibi idem extat eo modo, quo illud ex natura civitatum regularium reſultat. Et quanquam de eſſentia eſt civitatis regularis, ut ſummum imperium indiviſum ſit in uno ſubjecto; nihil tamen repugnat, in rep. aliqua exiſtere talem irregularitatem, ut neque ſingula membra, neque concilium univerſorum omnes & ſingulas

gulas partes ſummi imperii, ſeu *totum & numeris omnibus abſolutũ* imperium habeat; ſed ut plerasque partes ſingula reip. membra obtineant, reliquæ in concilio univerſorum, aut uno eminente membro cernantur. Adeoque fieri poteſt, ut detur corpus civile, ab nullo alio extrinſecus dependens, cujus membra ſingula ſummum imperium numeris omnibus abſolutum non habeant, neq; tamen in capite iſtius reip. aut in concilio univerſorum membrorum ſit ſummum & abſolutum imperium, in ſingula membra exercendum. Sic & ad illam aſſertionem, *ne unum quidem majeſtatis jus Ordinibus ſeorſim conſideratis plene, abſolute, & independenter competere*, à [illegible]verino regeri poſſet; ſibi non fuiſſe propoſitum, ex Germania regulare ſyſtema ſociorum æqualiter fœderatorum extruere; perſuaſum ſibi tamen eſſe, tantum de juribus iſtis poſſidere Germaniæ Ordines, ut ſaltem pro ſubditis, quales in civitate regulari dantur, haberi nequeant. Deinde illud, *abſolute & independenter competere*, ſubtilius eſt explicandũ.

Vel

Vel enim accipi poteſt κτήσει, ſive dominio velut iſtorũ jurium; vel de χρήσει & exercitio eorundem. Non ſtatim ſummum imperium habere deſinit, qui illud vel ſub conditione habet, vel alteri in acceptis refert. conf. *Grot.* l. 1. c. 3. §. 11. 16. *in fin.* 23. Ut autem aliquis non omnes & ſingulas partes ſummi imperii pro lubitu poſſit exercere, ſed ad certas leges easdem teneatur attemperare, id etiam in ſyſtematibus ſociorum frequentiſſimum eſt. Sed & nondum liquido probatum fuit, omnes & ſingulos actus illius imperii, quod Ordines in ſuos ſubjectos exercent, ab alio per modum imperii poſſe irritos reddi, aut ita ab alio dependere, ut inde omnẽ ſuam vim & autoritatem mutuentur. Sane domui Auſtriacæ, quo minus in ditiones ſuas hæreditarias plenum, abſolutum, & independens imperium competat, quantillum deeſt? Ab Electorum tribunalibus provocatio non datur. Nec conſtat, quis tributa, quæ ſubditis ſuis Ordines imponunt moderetur; aut quis prohibeat, quo minus magiſtratus in ſuis ditionibus, quos ve-

ſint, conſtituant. Quin nec in ſyſtematibus ſociorum inuſitatum eſt, ut quas ſinguli ſuis ferunt leges, nihil contineant, quod totius corporis harmoniam turbet; ne vectigalia ſinguli inſtituant nova, aut vera intendant cum pernicie commerciorum; ne fœdus ineant in fraudem totius reip.; ut in dicundo jure certas leges ſequantur. Sed nec illa poteſtas, quæ Imperio aſſeritur in *vitam, famam, dignitatem*, & *poſſeſſiones* Ordinum, eosdem ad ſubditorum conditionem deprimit. Inter ſocios quoque exiſtere poſſe concilium, ubi ſuper factis enormiter in leges ſocietatis impingentibus cognoſcatur, exſecutione per modum belli facta, ſupra oſtenſum. Addi poteſt, quod ap. *Platonem* de L. L. l. 8. in fœdere, quod tres civitates, Argi, Meſſene, Lacedæmon, earumque reges inierant, hæc quoque clauſula legatur; *ut duæ ſimul contra unam inſurgerent, quæ poſitas leges transgrederetur*. Modum quoq; cum Statibus Germaniæ agendi, ſi non tam formulas vocabulorum, quam vim & effectum reſpicias, non abhorrere ab illo,

quo

quoſocii, inæquales præſertim, invicem uti poſſunt, in aprico eſt. An porro Ordines Germaniæ, *gratiam Dei* præſcribentes, jura ac dignitatem ſuam poſſideant ad modum privilegii, quale princeps ſibi ſubdito tradit, nondum liquet. Saltem non uſque adeo hæc duo ſibi videntur repugnare, privilegia Ordinum intelligi ſalvo jure imperii, & Ordines ad modum ſubditorum imperio non ſubeſſe. Multa à quibusdam *de facto* ſuſcipi, haut quidquam argumento eſt, ea quæ jure Ordinibus competunt tanta non eſſe, ut cum ſubjectione civili ſtare nequeant.

§. 22. Quæ ulterius afferuntur de *inclinationibus*, *morbis & luxationibus* rerump. rem non conficiunt. Poteſt quippe inclinatio aliqua eousque procedere, ut non quidem ipſa *reſp. perimatur*, i. e. in diſſolutum cœtum civitas diſſipetur, ſed tamen aliam à priori formam demum induat. Monſtroſam vocari formam, quę enormiter eſt irregularis, inuſitatum non eſt, nec per ſe contumeliam aut injuriam ca

adpellatio habet conjunctam, modo ſua culpa pudendã faciem ſibi quis non conciliaverit. Et illud fateor *informe monſtrum* foret, ſi quis remp. fingeret, quæ partim reſp. nõ eſſet, partim nõ eſſet. Aſt forma utique nõ deficitur reſp. quæ neq; exacte civitas regularis, etiã morbida, luxata aut declinans eſt, neq; exacte ſyſtemata ſociorum, ſed quæ ex utroque aliquid trahit. Neque ex illa, ſi recte memini, Severini eſt aſſertio, remp. Germanorum in plures civitates *dilapſam*, ac *poſt in fœdus aliquod aliud à civili recollectum & renovatum*: ſed hæc, vinculum civile eouſque degeneraſſe & laxatum fuiſſe, ut vix majorem amplius vim, fœdus ſyſtematicum habeat, licet priſtinum vocabulum, & inania adhuc perſtent. Porro *Germaniæ Ordines omnium conſiliorum fundamentum credere debere, ſingulos ſe haut ſatis firmos & ſibi ſufficientes*, recte dicitur, & idem fortaſſe non abſurde occinitur Belgis fœderatis, atque Helvetiis. Sed quod univerſi ideo *veram, integram, & proprie dictam civitatem conſtituant*, id credere neceſſum non habent. Germani-

maniam expreſſo aliquo *pacto* contineri Severinus puto nuſpiam ſcripſit; ſed qualecunque ſit id vinculum, quo eadem cohæret, vix majorem habere efficaciam, quam fœdus aliquod ſyſtematicum ſociorum inæqualium. Inde quæ contra jactantur, nihili ſunt. In ipſa civitatis conſtitutione *pacta* intervenire verum eſt. Sed quis dixerit, cives non alio modo teneri ad præſtandum officium, quam qui ſolo pacto tenentur. Sic quis credat, in fœderibus ſyſtematicis non conveniri *de civilibus*, i. e. de exercitio & uſu partium ſummi imperii. Niſi forte pauciora negotia civilia in conventu Ordinum Generaliũ apud Belgas agitantur, quam in comitiis Germanorum. Deſiderant tamen eruditi videre illa *pacta Imperii, per qua portiones ſummi imperii in Status omnes tanquam in corpus membris ſingulis translata, & velut anima uſq; quaq; diffuſa, & vi coactiva armata deprehenduntur.* Illa enim ad rem hanc decidendam non parum momenti adferre poſſent. Sunt denique multæ *rerump. differentia*; ſed aliquæ earum tantæ, ut quaſdam reſp.

 regu-

regulares nõ amplius videri patiantur.

§. 23. Videamus jam, quid iſte *Neſcio quis* circa *formam* reip. Germaniæ *accidentalem* diſputet. Ubi præmittit, *neceſſum eſſe omnem remp. aut ab uno ſolo, aut à pluribus, aut ab omnibus & in omnibus gubernari: aut quædam uni, quædam plures, quædam omnes tripartita, aut bipartita ſaltem ratione (quod mixturam communiter vocant) poterant ac efficient: aut nemo aliquid poterit.* Hinc ſubſumit, Cæſarem neque omnia ſolum in Imperio, neque tamen nihil plane ſolum poſſe; quippe *reſervata,* quæ vocantur, ipſi competere & *judicium aulicum* ab ipſo ſolo dependere: Ordines autem omnino in partem imperii venire. Ex quo planiſſime ſequitur, *Imperium eſſe compoſitum ex monarchia, reſpectu eorum, quæ Cæſar ſolus habet, & ariſtocratia, quæ ipſum quoq; Cæſarem, reſpectu illorum, quæ cum reliquis Ordinibus decernit, complectitur, ita tamen, ut hæc illi pondere & numero jurium utiq; prævaleat.* Hocce carmen ſexcenti jam cecinerunt. Id tamen hic ſingulare habet, quod ejuſmodi mixtã

ſormam *irregularem* dici poſſe concedit, & Cæſarem ex parte monarcham, ex parte unum ex optimatibus facit, ex parte Ordinibus imperantem, ex parte iisdem ſubjectum; quippe cum ſinguli Optimatum, ut tales, ſubditorum omnino rationem in ordine ad univerſos habeant. Cui conditioni exprimendæ non video, quale vocabulũ ſit procudendum. Quid ſi tamen aliquis contendat, ſubtiliorem adhuc diviſionem debere inſtitui, ut Germania inter reſpublicas convenientem locum inveniat? Ubi enim concinnatur reſp. mixta ex diviſione partium ſummi imperii, ut iſtæ ſint penes diverſa ſubjecta, ſingulæ iſtarum partium vim ſuam ſuper univerſam remp. extendent; adeoque quilibet, cui pars aliqua ſummi imperii tribuitur, eam partem per univerſam remp. jure ſuo pro imperio exercebit. v. g. Ponamus regem habere jus armorum, ſenatum poteſtatem legislatoriam, populum jus tributorum. Heic ſane quæ ad bellum ſpectant, per univerſam remp. rex adminiſtrabit, ſenatus leges per totam remp. valebunt, populus

ubique tributa exiget. Ad hanc mixturæ modum ſi revocetur Germania, Cæſar quidem per univerſam Germaniam reſervata ſua exercebit, judiciiq; aulici jurisdictio ad omnia Germaniæ loca, cauſasque ſe extendet. Univerſi autem Ordines junctim per omnes & ſingulas Germaniæ partes leges ferent, pacem & bellum moderabuntur, tributa imponent, magiſtratus conſtituent, &c. ſicut omnes ſinguli circa iſthæc omnia illorum decreto ſtare teneantur. Et uno verbo, ut in omnibus & ſingulis provinciis Germaniæ quoad omnes & ſingulas partes ſummi imperii voluntas univerſorum Ordinum prævaleat voluntati ſingulorum in ſua cujusque ditione; utque adeo ſingulorum Ordinum ſubditi quoad omnes & ſingulas ſummi imperii partes magis à nutu univerſorum Ordinum, quà ſuorum Principum dependeant. Hoc modo præſides provinciarum & magiſtratus nudos ex Principibus Germaniæ efficies. Ac fruſtra occinitur, ex privilegio eſſe, quod multæ ſummi imperii partes à ſingulis Ordinibus ſuo arbitrio exer-

exercentur, citra impedimentum ab univerſis allatum. Non enim juris alicujus origo, aut vocabulum, ſed vis atq; effectus eſt ſpectandus. Ac ubi ſtatus alicujus nudo privilegio ſuperioris nititur, vix crediderim, tam temerarium ipſum fore, ut *Dei gratiam* non modeſtiæ, ſed eminentiæ cauſa, ſibi præſcribat, quo ipſo dependentiam ab homine ſaltem in duratione ſui faſtigii, non obſcure abnuit. conf. *Limna. de jure publ.* l. IV. c. *6. & in additament.* d. l. Igitur valde fallor, an ſupra dictæ partitioni hoc quoq; membrum erit inſerendum; aut capita ſingularum partium integrantium, ex quibus reſp. componitur, ſingula in ſua parte pleraque poterunt; quæ ſuperſunt, caput reip. aut univerſi poterunt.

§. 24. Reliqua, quæ in Severino carpit exigui ſunt momenti. Negatur de eſſentia ariſtocratiæ eſſe *ſenatum perpetuum*. Eadem ergo opera negabimus, in ariſtocratia ſummum imperium hærere penes concilium optimatum. Et quanquam, ut perpetuus vo-

cari poſſit ſenatus, non requiratur, ut perpetuo conſultet, & in ipſa quoque curia pernoctet, ſaltem tamen ita erit diſpoſitus, ut ſemeſtre ſpatium mora coëuntium non ſit abſumendum. Imperatorem porro & univerſos Ordines inſtar perpetui ac ſtati ſenatus habere tunc credemus, quando omnes, qui in qualemcunque conventum coiverint, ſenatorum faciem induent. Ac ſi vel maxime in rep aliqua exiſtat concilium perpetuum, id tamen non ſtatim erit ſenatus ariſtocraticus, cum & in ſyſtematibus ejusmodi concilia perpetua reperiantur. Qui autem dicit, penes univerſos eſſe ſummam poteſtatem, ſed quod ſinguli ſuas ditiones ad inſtar fere monarchatum obtineant, *admodum adminiſtrandi* pertinere: is ex principibus Germaniæ meros præſides facit. Crediderat quoq; Severinus, ſpeciem magis ſyſtematis, quam ariſtocratiæ habere illud corpus, quod, ut tale, nulla bona obtinet, ſinguli autem amplis ditionibus gaudent. Heic regerit *neſcio quis, in Germania inſtar perennis ærarii, & patrimonii communis eſſe jus tribu-*

tributorum. Aſt *quantillum inſtar in iſto eſt*? Ægre fert, quod Severinus dixerat, *qualemcunq; mixturam* (qualem recentiores vulgo fingunt). *non niſi monſtrum aliquod civitatis*, (non *monſtrum civile*) *producere aptam eſſe*. Putaverim Severinum hoc velle dicere, extent ſane reſp. mixtæ, ſint durabiles, ſint non juſtæ; habeant aliquem locum inter reſp. generaliſſime dictas; modo inter civitates proprie dictas non poſtulent cenſeri, i. e. inter cœtus perfectos, qui uno imperio velut una anima indiviſa & indivulſa continentur. Ut mulus ſit animal nemo prohibebit. Sed ſi pervicaciter inter equos velit cenſeri, puto injuria ipſi non fiet, ſi quis *monſtrum equi* eundem vocaverit. Cæterum niſi rationibus conſtringatur Severinus, dubito an autoritatibus magnopere poſſit terreri. Saltem ſperare poteſt, *ſcholarum regem Ariſtotelem*, (etſi melius diceretur unicus ſcholarū *tivis*,) non omnes læſæ majeſtatis reos peracturum, qui alicubi ab ipſo diſſenſerint; nō magis quā *majeſtates blaſphemaſſe* dici poteſt, qui in liberæ etiam

urbeculæ ſimata jocatus fuerit. Deniq; & illum ſic ſatis ſibi conſtare putaverim, qui dicat, remp aliquam *inter regnum limitatum, & ſyſtema plurium fœderatorum fluctuare*, ideo quod reip. caput illuc, reliqui huc eandem trahere nitantur, quod ſi autem *illa renitentia tollatur*, ſi quilibet jure præſenti adquieſcat, eandem in effectu *revera fore ſyſtema ſociorum inæquali fœdere nexorum*. i. e. quanquam ea reſp. per fœdus aliquod non ſit conſtituta, ſed ex degenerante vinculo civili in hanc formam ſit provoluta, revera tamen poteſtatem ejus qui caput reip. audit vix excedere autoritatem ſuperioris fœderati, cujus majeſtatem inferiores ſocii comiter conſervare tenentur. Sic igitur & hicce vires in ventum effudiſſe videtur. Cui quidem nos meliorem, quam ipſius præceptori mentem precamur, utq; lunatos ſuos calceos contemplanti ſubeat, turpe eſſe, ex contubernio hircoſi hominis contractum fœtorem publice diffundere. Enimvero iſthæc nos hactenus diſſeruimus, non quod Severini Sententiam, ſaltem in hypotheſi,

exaſſe velimus facere noſtram, ſed ut oſtenderemus, ſolidiora debuiſſe afferri ab iis, qui iſtum ultro laceſſere inſtituerunt *Chriſtiani à Teuteburg Nobilis Franci* libellus paulo ſerius in noſtras manus incidit, ut ei diſcutiendo tempꝰ jam non ſuperfuerit. Qui quanquam non ſatis æquus Severini adverſariis videatur, dum *ejusmodi* illorum *ſcriptis*, qualia hactenus examinavimus, *Severino pondus magis addi* cenſet: (p. 69.) crediderim tamen illos, utut contemtim habitos, ſibi gratulari, quod dum is communem cauſam nihilo melius, quam ipſi, egit, magnam ſibi ruboris partem abſtergere licuit. Sane enim equeſtris politicâ altius ingredi, & greſſus glomerare ſuperbos debebat. An ne Philoſophia quidem fortuna diſcernitur?

§ 25. Sed quicquid de Germania ſit, ſufficit nobis concepiſſe imaginem reip. irregularis, quæ per nimiam potentiam procerum, & magnarum urbium à regno tantopere diſceſſerit, ut regi vix poteſtatis plus ſuperſit, quam capiti alicui ſociorum inæqualiũ compete-

petere poteſt. Ejusmodi enim reſp: neque regnum amplius erit, quia poteſtas regia paulatim exolevit, & præter ſuadendi autoritatem parum remanſit: neque ſyſtema ſociorum proprie vocari poterit, quia non fœderi ſuam debet originem, ſed ex degenerante civili vinculo iſtam formam induit. Oritur autem ejuſmodi irregularitas, ſi in magno aliqua regno procerum opes civilem modum fuerint ſupergreſſæ; aut urbes, munitæ præſertim, nimia incrementa ſumſerint. Equidem ſolæ opes per ſe neminem à neceſſitate fidem datam implendi, adeoque nec à ſubjectione civili eximunt. Nota tamen eſt mortalium indoles, ut imperii in alios avidorum, ſic aliorum in ſe poteſtatem dedignantium, ubi tantæ fuerint vires, ut contra quoscunque ſe defendendi fiducia exſurgat. Et qui per imbecillitatem ſingulorum adactos ſe credunt, abdicata libertate naturali, aliorum ſubire imperium; facile lubidinem concipere poſſunt, eodem iterum ſe ſubtrahendi, ubi alterius patrocinio non amplius opus habere videntur. Ur-

bes

bes porro, ut deinceps non niſi precario alium ſibi præeſſe velint, facile animare poteſt ſua magnitudo, ſitus opportunitas, per quam commeatu, aut aliorum auxiliis ægre excludi queant opulentia per commercia cumprimis parta, munitiones natura aut per artem circumpoſitæ, quarum cuſtodia penes oppidanos ſolos eſt, incolarum multitudo, ferocia, & in tractandis armis peritia. Sed ut ſinguli proceres eousq; pertingant, vix alia commodior videtur via patere, quam ſi ipſis ad longum tempus, aut ad liberos quoque derivanda committatur adminiſtratio magnarum provinciarum, & quidem ut ab uno ſolo & jurisdictio, & res militaris ac pecuniaria tractetur. Talibus militum & provincialium animos ſibi adjungendi prona occaſio, ut regis paulatim exoleſcente autoritate iſtos tanquã ſummos dominos venerari incipiant. Sane enim ad eos maxime ſolent reſpicere homines, abs quibus proxime in ipſos conferuntur bona. Paucis, & rarius de primo eorundem autore cogitare ſubit. Si ergo populus videat, bene-

neficia illa, quæ à rege in ſubjectos ſolent proficiſci, perpetuo per unum diſpenſari, & huic facultatem eſſe iſta vel expromendi vel intervertendi, quid propius eſt, quam ut hic in vicem regis colatur? Si curas imperii ab ſeſe in miniſtrum devolverit rex, iſte, non hic imploratur ab iis, quibus auxilio eſt opus. Sic paterfamilias, licet famulis ſuis de neceſſariis abunde proſpexerit, ſi tamē alteri claves commiſerit, huic ſervos, non ſibi, adulari cernet. Porro qui dignas principe opes, & quæ civitatis inſtar habent, poſſidet, varias per occaſiones legitimum ſibi titulum circumponere poteſt, ne perpetuo alienæ poteſtatis aut rei uſurpator, aut interceptor audiat. Quandoque rex, ubi ejuſmodi præſidem abs ſe in ordinem redigi non poſſe videt, ac metuit, ne aperte ſe ceſſionem faciat, aut ad alium deficiat, ſatis judicat, ipſius faſtigium ultro confirmare, ac molliori aliquo & honorifico vinculo ſibi adjunctum retinere. Aliquando ubi in bellum inteſtinum res eruperit, confirmatio ejuſmodi ſtatus inter leges pacis eſt. Minus invidi-

vidioſum eſt interregnum captare, ut quomodocunque parta potentia in juris ſpeciem evaleſcat. Poſt extinctum enim eum, qui aliquid de poteſtate ſua per uſurpationem decerptum queri poterat, nihil videtur obſtare, quo minus præpotentes ejusmodi proceres, ubi conſenſerint reliqua reip. membra, & qui ipſis præcipue ſunt ſubjecti, novum ſibi caput in tales leges adſciſcant, ut ab eodem deinceps tanquam inæquales ſocii habeantur; quicquid de vocabulis, aliisque inanibus fiat.

§. 26. Ne oriatur ejuſmodi irregularitas, ab initio præcaveri poteſt, obſervatis diligenter ſtatus monarchici regulis, quæ quidem huc ſpectant, ut in regno nemo unus ſit, aut pauci, pluresve, quorum vires regis viribus æquiparari queant, quosque adeo frenum mordentes rex metuere cogatur. Cęterum quanquam prægraves monarchis cives fieri poſſint ex amplitudine pecuniæ, aut ex factione, aut ex inſignibus pacis belliq; artibus: nihil tamen hoīi facilem prębere poteſt occaſionem degenerationi monarchiæ, & irregulari-

tati producendæ, de qua jã agimus. Nã neque multi ſimul facile in una rep. exiſtere poſſunt, hiſce rebus adeo inſtructi, ut ſinguli aliquod inſtar modicæ ſaltem civitatis facere poſſint; neque adeo ſtabiles ſunt eædem, ut his potentia ad hæredes continuanda firmiter ſuperſtrui queat. Pecunia diſſipatu facilis; factiones lubricæ, artes animi non temere heredem ſequuntur. Quod ſi aliquis hiſce rebus fretus bellum regi faciat, & rex eundem vi in ordinem redigere ultro aggrediatur, ſi rex occubuerit, reſp. non divelletur, ſed dominũ duntaxat mutabit. Ubi transactione res componitur, fieri poteſt, ut regnũ dividatur, & quidem ut partem illam, quã rebellis accipit, obtineat pleno jure, vel tanquam inferior ſocius. Quanquã rarius hoc contingat; & adjunctus licet unus tanquam ſocius inæqualis, remp. non ſtatim facit videri irregularem. Quod ſi rebellium procerum plures ſint, & regem oppreſſerint, vix contigerit tam multos inter eos eſſe æquales, ut regnum inter ſe velint dividere.

Si pari Marte uſi cum rege tranſegerint, ad iſthanc, de qua agimus, irregularitatem perveniri non poteſt, niſi provincias ſibi validas proceres perpetuo jure, aut ad longum tempus gubernandas inter leges pacis fuerint ſtipulati. Ergo cũ proniſſima ſit ad hanc irregularitatem via, ſi perpetui præſides magnis provinciis citra frænum aliquod præficiantur, præſertim ubi iſtæ quondam peculiares civitates conſtituerunt, & diſcrimen nationum nondum penitus exolevit; hac in parte potiſſimum cautione opus eſt. Id quod variis modis fieri poteſt, puta, ſi provinciæ fiant modicæ; ſi præſides frequenter mutentur; ſi eandem provinciam pater filio in manus ne tradat; ſi universæ provinciæ adminiſtratio non ſit penes unum, ſed inter plures dividatur; ſi quando adminiſtratio belli uni committenda, ab ipſo tamen præſidia munitorũ locorũ non dependeant; aut ſi in universũ præſidiarii locorũ munitorũ nõ à præſide, ſed imediate à rege mandata accipiant. Sed & ſubinde regi licebit ſpecimina edere, penes ſe ſummã

rerum

rerum eſſe, iſtos autem abs ſe dependere, & alienæ poteſtatis precarios eſſe adminiſtratores, ne provincialibus unquam regis reverentia aut memoria excidere poſſit. Ne autem magnæ urbes ad ſociorum conditionem paulatim adrepant, præcavetur, ſi nimia ipſarum incrementa ſiſtantur, coërcitis intra certum numerum ædificiis, aut civibus; ſi nullis munitionibus circumdentur, aut ubi hoc propter externos hoſtes neceſſarium ſit, ſi arce premantur, cujus præſidium à rege unice dependeat; ſi non permittatur, ut plures inter ſe fœdere aut factione nectantur. Nonnulli prævalidas urbes ad tenuitatem redigere conati ſunt, excitata non procul alia urbe, quæ inſignibus privilegiis iſtarum incolas, aut commercia ad ſe allicere poſſet.

§ 27. Cæterum vix eſt, ut ejuſmodi irregularitatem non comitentur graves morbi, & internæ convulſiones, per mutuam renitentiam capitis & membrorum, dum illud imperfectum imperium, hæc imperfectam libertatem dedignantur. Ingenio ambitionis humanæ, ut eo majore exardeſcat cupidine rei amatæ, quo prius eidem ſe admotam videt. Certe tanto imbecillior eſt ejuſmodi reſp. irregularis civitate regulari, quanto infirmius eſt ad afferendam hominibus neceſſitatem vinculum nudi pacti, quam imperii. Imo crediderim regulare aliquod ſyſtema, ſaltē quo-

ad

ad effectum, arctiꝰ cohærere, quam ejuſmodi irregularem rempubl. quod illud deliberato conſilio, & conſtitutis ab initio legibus coiverit; hæc autem ex erroribus politicis provenerit, & confirmata fuerit, non tam quod utilis eſſet, quam quod corrigi amplius non poſſet. Inde maximum cuiq; pro ſuo ſtatu ſervando aut augendo ſtudium; in publicum frigida & lenta conſilia. Nec dilatandæ reip. cura, aut facultas, quod recens parta inter omnes æqualiter dividi vix queant, nec ut uni aut paucis iſta accreſcāt, reliqui facile patiantur per invidiam, aut quod unius aut paucorum opes reliquis periculoſæ ſint. Quin & defenſio adverſꝰ invaſionem exterorum heic fere languet, dum qui ab hoſte paulo remotior eſt, iſtas clades velut alienas adſpicit, & tarde demum, ac poſt longas ſolicitationes maligna auxilia molitur. Sic ut nunquam vires ſuas recte æſtimare, aut exſerere norint validiſſimæ quoq; nationes, quę ad hanc irregularitatem reciderunt.

§. 18. Tollitur hæc irregularitas, ſi vel penitus abrumpatur vinculum perpetuum, quo ejus reip. membra utcunque cohærebant, & quilibet ſuas ſibi res ſeorſim adminiſtret, aut reliquis non niſi temporatio vinculo jungatur: vel ſi in regulare ſyſtema refingantur, forma reip. denuo per expreſſum fœdus ſancita. Quorum utrunq; facile fieri poteſt, extincta familia reip. quæ diu principem in ea rep. locum obtinuit. Sed ut in regularem regni

formam velut poſtliminio retrahatur; difficilimum videtur. Non enim, ſi unus omnibus pro arbitrio imperitare vult, ſequitur ut omnes æquo animo ſervitutem accipiant. Bello rem tentare injuſtum & anceps; nec aſtu, niſi lente admodum, multum profeceris. Ad regulare tamen regnum via ſternitur, ſi ejus, qui caput reip. audit, vires inſigniter gliſcant, reliquorum minuantur. Id quod contingere poteſt, ſi iſti bello partæ ab externis provinciæ accedant, aut devoluto ad eundem extinctarum in rep. principum familiarum patrimonio; his vero per luxuriam, ſumtus immodicos aut inutiles, ac ſocordiam opes diſſipentur, aut ſi in plures particulas ditiones ſuas diſcerpſerint. Urbes tunc maxime ad recipiendum jugũ ſunt idoneæ, quando inteſtina diſcordia laborant. *Tacitus* A. VI. c. 42. de Seleucenſibus: *quoties concordes agunt, ſpernitur Parthus: ubi diſſenſere, dum ſibi quisq; contra æmulos ſubſidium vocant, accitus in partem, adverſus omnes valeſcit* Cæterum quid obſervandum ſit, ut ſtatus iſte irregularis conſervetur, ex jam dictis non difficulter colligere licet.

FINIS.

S. D. G.